

Linžiloo kaŋ Yehiya n'a hantum

Citaaboo fahamandiroo

Yehiya ka Linžiloo woo hantum. Citaaboo woo nda cindey si šelan nda takaa foo. A si šelan kala Isa meešenney nda nga teegoyey ga kaŋ almaganawey si kaaray borey se. Wey din no a g'i feeri.

Yehiya ga cebe kaŋ Isa ti Irkoy meešenni abadantaa kaŋ na nga boŋ tee adamize ka kaa ka huna ir game. Isa cawandoo ra, Isa ga cebe kaŋ nga ti:

- *Ŋaahayaa kaŋ hun beenaa ra.*
- *Adamizey kurkaw henna.*
- *Aduŋna gaayoo.*
- *Kaloo mijoo.*
- *Fondaa kaŋ ga koy Irkoy do.*
- *Cimoo.*
- *Boraa kaŋ ga bukawey tunandi.*
- *Hunayan abadantaa nookaa.*

Linžiloo cawkaa ga hima ka faham kaŋ Isa ti Almasihu Irkoy Iz'aroo kaŋ amaanaa zandi. Isa ra hunayan ga duwandi sanda takaa kaŋ nda nga hunday n'a har ka nee: «Agay ti fondaa, nda cimoo, nda hunaroo.» (zamnaa 14.6).

Kaŋ Isa bayrandi kaŋ nga goo nda hinoo woo, woo se Alyhuudey addinaa jineborey n'a wii. Amma a tun, a na nga boŋ cebe nga taalibey se.

Boraa kaŋ ti Irkoy Šennoo

1 ¹ Hayey kul šintinoo ga, Šennoo ga bara. Šennoo goo Irkoy bande, Šennoo ti Irkoy. ² Šintinoo ga, a goo Irkoy bande. ³ Hayaa kul mana teendi kala nda nga. Haya kul sii no kaŋ teendi bila nga. ⁴ Nga ra hunaroo goo, hunaroo ti adamizey gaayoo. ⁵ Gaayoo goo ma dii kubaa ra, amma kubaa mana hin a.

⁶ Boro foo kaa, Irkoy dontokaw no, maapoo ti Yehiya^a. ⁷ Nga ka kaa sanda seede ka seedetaray too gaayoo se hala nga bande, borey kul ma naanay. ⁸ Man'ti nga ti gaayoo, amma a nka kaa ka seedetaray too gaayoo se. ⁹ Gaay alhakiikaa woo kaa aduŋna ra ka adamizey kul noo gaay.

¹⁰ Šennoo goo aduŋna ra, aduŋna mana teendi kala nda nga, amma aduŋna man'a bay. ¹¹ A kaa nga gandaa ra, nga borey mana yadda a ga. ¹² Amma borey kul kaŋ n'a dii, kaŋ naanay maapoo, a n'i noo hini i ma tee Irkoy izeyan, ¹³ kaŋyan mana hayandi nda borey hayandiroo takaa, wala nda assobon ibaayi, wala nda aru ibaayi, Irkoy k'i hay.

¹⁴ Šennoo tee boro, a goro ka waati tee ir game. Ir na nga daržaa guna sanda *Iz'aru bajja folloku daržaa kaŋ hun Baabaa Irkoy do. A ga too nda *anneema nda cimi. ¹⁵ Yehiya na seedetaray tee a ga ka kaati ka nee: «Woo ti boraa kaŋ ga ay nee: «Boraa kaŋ ga kaa ay dumaa ga n'ay jin ka kaa, zama a n'ay jin ka bara.»» ¹⁶ Hayaa kaŋ n'a too, ir kul duu a ra, anneema ka kaa anneema. ¹⁷ Zama Musa bande *ašariyaa kaa, Isa *Almasihu bande anneemaa nda cimoo kaa. ¹⁸ Boro sii no kaŋ bay ka dii Irkoy. Iz'aru follokaa kaŋ goo Baabaa Irkoy binoo ra, nga ti boraa kaŋ n'a bayrandi.

---

^a1.6 Yehiya woo man'ti kala batizekaa.

Yehiya kaŋ ti batizekaa seedetaraa

(Matiyu 3.1–12; Marku 1.1–8; Luka 3.1–18)

¹⁹ Yehiya seedetaraa ne, waatoo kaŋ Alyahuudey na *sargari juwalkawyaŋ nda *Lewi borey sanba [a ga] ka hun Žerizalem k'a hāa ka nee: «Ni, ni ti may?» ²⁰ A na cimoo har, a man'a yankar, a bayrandi ka nee: «Agay, ay man'ti *Almasihu.» ²¹ Woo banda ga, i n'a hāa ka nee: «Adiši, ni ti may? Ni ti Ilyasu?» A nee: «Ay man'ti a.» «Ni ti annaboo?» A zaabi ka nee: «Kalaal!» ²² I nee a se: «Aywa, ni ti may? Ir ga hima ka borey fahamandi kaŋ n'ir sanba. Ni hunday, macin no ni nee ni boŋ ga?» ²³ A nee:

«Agay ti ɟindoo kaŋ ga kaati saajoo ra ka nee:

“Wa ir Koyoo fondaa šerrandi”^c,

sanda takaa kaŋ nda annabi Ezayi n'a har.» ²⁴ Borey kaŋ sanbandi Yehiya do, *Fariziyeney jerey no. ²⁵ I n'a hāa ka nee: «Adiši macin se n'ga borey *batize nda ni man'ti Almasihu, ni man'ti Ilyasu, ni man'ti annaboo?» ²⁶ Yehiya n'i zaabi ka nee: «Agay, ay ga borey batize nda hari, amma boro goo war gamey ra kaŋ war s'a bay. ²⁷ A ga kaa ay dumaa ga, ay si hima nda ka nga taamey karfey feeri.» ²⁸ Woo mana teendi kala Betani, isaa kaŋ se i ga nee Žurdeŋ se banda, nongoo kaŋ ra Yehiya ga borey batize.

Isa ti Irkoy Feeji-izoo

²⁹ Subaa ra, Yehiya ga dii kaŋ Isa goo ma kaa nga here, a nee: «Irkoy *Feeji-izoo ne kaŋ ga aduŋna zunuboo kaa. ³⁰ Bora a ti woo kaŋ ga ay nee: «Ay dumaa ga, aru foo ga kaa kaŋ n'ay jin ka kaa, zama a n'ay jin ka bara.» ³¹ Agay, ya n'a bay, amma hala a ma bayrandi Izirayel se, woo se ay kaa ka borey *batize nda hari.» ³² Yehiya na seedetaraa too ka nee: «Ay dii Irkoy *Hundoo kaŋ ga zunbu sanda tuuzun alhaali ka hun beenaa ra ka kaa ka kay a boŋ. ³³ Agay, ya n'a bay, amma bora a kaŋ n'ay sanba ya borey batize nda hari, nga no ka nee ya ne: «Bora a kaŋ ga ni dii Hundoo zunbu ka kay, bora a din no ma borey batize Hundi Henanantaa ra.» ³⁴ Agay, ay dii a, ay na seedetaraa too kaŋ nga ti Irkoy *Iz'aroo.»

Isa taalibi jina-jinawey

(Matiyu 4.18–22; Marku 1.16–20; Luka 5.1–11)

³⁵ Subaa ra, Yehiya goo no koyne, nga nda taalibi hinka. ³⁶ A na Isa guna kaŋ goo ma bisa, de a nee: «Irkoy *Feeji-izoo ne.» ³⁷ Taalibi hinkaa maa šennoo kaŋ Yehiya n'a har, i hanga Isa. ³⁸ Isa ŋeli, a dii kaŋ i hanga nga bande, a nee i se: «Macin no war ga ceeci?» I nee a se: «Rabbi, – kaŋ maanaa ti «Alfagaa» – man ra ni goo nda goray?» ³⁹ A nee i se: «Wa kaa ka dii a.» Alaasar dimma no, i koy, de i dii nongoo kaŋ ra a goo. I na zaaroo cindoo tee a bande. ⁴⁰ Andere kaŋ ti Simoŋ Piyer armaa ti boro hinkaa affaa kaŋ maa Yehiya šenney ka hanga Isa. ⁴¹ Andere jin ka dii nga armaa gundoo Simoŋ ka nee a se: «Ir dii *Isuubantaa» kaŋ maanaa ti «*Almasihu». ⁴² A n'a ka koy Isa do. Isa n'a guna, a nee: «Ni ti Simoŋ Yehiya^d izoo. Ni maapoo ga kaa ka tee Kefas» kaŋ maanaa ti «Piyer» (Tondi).

Filip nda Nataniyel hanga Isa bande

⁴³ Subaa ra, Isa baa nga ma koy Galile gandaa here. A dii Filip, a nee a se: «Hanga agay.» ⁴⁴ Filip man'ti kala Betsayda boro, koyraa kaŋ ra Andere nda Piyer ga hun. ⁴⁵ Filip dii Nataniyel, a nee a se: «Ir duu bora a kaŋ ga Musa hantum *ašariyaa ra,

^b1.21 Alhukumoo 18.15–18.

^c1.23 Ezayi 40.3.

^d1.42 Yehiya da se i ga nee Yunusa, Matiyo 16.17 ra.

annabey mo šelaŋ a ga kaŋ ti Isa, Isufi Nazaret bora, izoo.»^e 46 Nataniyel nee a se: «Haya henna ga hin ka hun Nazaret wala?» Filip nee a se: «Kaa ka dii.» 47 Isa dii kaŋ Nataniyel goo ma kaa nga do, a šelaŋ a ga ka nee: «Izirayel boro cimoo ne kaŋ ra zambayan sii.» 48 Nataniyel nee a se: «Taka foo nda n'g'ay bay?» Isa n'a zaabi ka nee: «Za Filip mana ni cee jeejaynaŋoo cire, ay dii ni.» 49 Nataniyel n'a zaabi ka nee: «Rabbi, Irkoy *Iz'aroo ti ni, Izirayel kokoyoo ti ni.» 50 Isa n'a zaabi ka nee: «Zama ay nee ay dii ni jeejaynaŋoo cire, nga se n'ga naanay wala? N'ga kaa ka dii haya kaŋ bisa woo.» 51 A yee ka nee a se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, war ga dii beena ga feeri, Irkoy almalaykey ga žigi i ga zunbu *Boro-iz'aroo boŋ.»^f

---

^e1.45 Alhukumoo 18.18; Ezayi 9.5–6; Ezekiyel 34.23.

^f1.51 Šintino 28.12.

Hijaa kaŋ tee Kana koyraa ra

2¹ Jirbi hinzantoo hane, hijjay foo tee Kana kaŋ goo Galile. Isa jaa goo no din. ² Isa nda nga taalibey mo ciyandi hijjaa ra. ³ *Alaneb hari mooraa kuma, Isa jaa nee a se: «Borey sii nda alaneb hari koyne.» ⁴ Isa nee a se: «Ɓaŋjay, macin ka agay nda ni daŋ woo ra? Ay waatoo mana too jina.» ⁵ Ɓaŋjoo nee tamey se: «Haya kul kaŋ a n'a har war se, war m'a tee.»

⁶ Woo gar tondi kusu iddu goo no din Alyahuudey alwalaa haroo se. Affoo kul ga liitar woyyaaha (80) ka koy zangu nda waranka (120) cine zaa. ⁷ Isa nee i se: «Wa hari kusey wey too nda hari.» I n'i too hala miŋey ga. ⁸ A nee i se: «Sohō wa gur ka koy nda a ŋaayaney jineboraa se.» I koy nda a. ⁹ Waatoo kaŋ ŋaayaney jineboraa na haroo kaŋ bere ka tee alaneb hari moora taba, a si bay nongu kaŋ ra a hun, ka gar kaŋ tamey kaŋ na haroo gur ga bay, a na aruhiiŋi taagaa cee ¹⁰ ka nee a se: «Boro kul, alaneb hari moora hennaa no a ga jin k'a zamna, nda hoyandikey too, waatoo din i m'i noo woo kaŋ si hanse ka boori. Ni, ni gaabu alaneb hari hennaa ga kala sohō.»

¹¹ Isa tammaasa kayfantey ijinaa ti woo kaŋ a n'a tee Kana ra kaŋ goo Galile. A na nga daržaa bangandi, de nga taalibey naanay a. ¹² Woo banda ga, a doo ka koy Kaparnahum, nga, nda nga jaa, nda nga armye, nda nga taalibey. I cindi no din, amma i mana jirbi boobo tee.

Isa na maamalakey gaaray Irkoy hugu beeroo ra

(Matiyu 21.12–13; Marku 11.15–17; Luka 19.45–46)

¹³ Alyahuudey *Borcintaraa jingaroo man, Isa žigi ka koy Žerizalem. ¹⁴ A na haw nda feeji neerekawyaŋ, nda tuuzun neerekawyaŋ, nda nooru barmaykawyaŋ kaŋ goo ma goro gar Irkoy *hugu beeroo ra. ¹⁵ A na karfuyaŋ tee barzu. A na borey kul, nda feejey, nda hawey gaaray k'i kaa Irkoy hugu beeroo ra. A na barmaykey noorey mun, a na taabaley gum. ¹⁶ A nee tuuzun neerekey se: «Wa wey kaa ne ra! War mas'ay Baabaa Irkoy hugoo tee maamalahugu!» ¹⁷ Nga taalibey hongu kaŋ a hantumandi *Citaaboo ra ka nee: «Ni hugoo bajoo alhuzunoo g'ay ŋaa nda kunehere.»⁸

¹⁸ Woo banda ga, Alyahuudey ŋelaŋ ka nee: «Macin ti tammaasa kayfanta kaŋ n'ga tee ir se ka cebe kaŋ ni goo nda hini ka hayey wey tee?» ¹⁹ Isa n'i zaabi ka nee: «Wa Irkoy *hugoo woo kayri, jirbi hinza ra ay g'a kayandi.» ²⁰ Alyahuudey nee: «Jiiri woytaaci cindi iddu (46) no Irkoy hugoo woo n'a tee cinayan ra, ni, n'g'a kayandi jirbi hinza ra?» ²¹ Amma Irkoy hugoo kaŋ ga Isa ŋelaŋ man'ti kala nga hunday gaahamoo. ²² Woo se waatoo kaŋ ra a tun bukawey ra, nga taalibey hongu kaŋ a n'a har. I naanay Citaaboo nda ŋennoo kaŋ Isa n'a har.

Haya kul kaŋ goo adamize ra, Isa g'a bay

²³ Kaŋ Isa goo Žerizalem, *Borcintaraa jingaroo waati, boro boobo naanay maŋjoo kaŋ i dii tammaasa kayfantey kaŋ a g'i tee. ²⁴ Amma Isa si naanay ey, a g'i kul bay, ²⁵ zama a si too boro ma ŋelaŋ a se adamize ga. Nga, a ga haya bay kaŋ goo adamize ra.

Isa nda Nikodem faajikaaraa

3¹Boro foo kaŋ goo *Fariziyeney ra kaŋ maapoo ti Nikodem, Alyahuudey boŋkoyni foo no, ²a kaa Isa do cijin here ka nee a se: «Rabbi, ir ga bay kaŋ cawandikaw ti ni kaŋ hun Irkoy do, zama boro kul si hin ka tammaasa kayfantey wey tee kaŋ ni goo m'i tee nda man'ti Irkoy bara a bande.»³ Isa zaabi ka nee a se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, nda boro mana hayandi taaga^h, a si hin ka dii Irkoy *Laamaa.»

⁴Nikodem nee a se: «Taka foo nda boro kaŋ žen ga hin ka hayandi? A mma hin ka yee nga naa gundoo ra ka yee ka hayandi?»⁵ Isa zaabi ka nee: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, nda boro mana hayandi hari nda Irkoy *Hundoo albarkaa ra, a si hin ka huru Irkoy Laamaa ra. ⁶Haya kaŋ hayandi adamize albarkaa ra ti adamize, haya kaŋ hayandi Irkoy Hundoo albarkaa ra ti hundi. ⁷A masi ni boŋoo haw kaŋ ay nee: «Kala war ma hayandi taaga.»⁸ Hewoo ga hēe nongu kaŋ ra a baa, n'ga maa jindoo, amma n'si bay nongu kaŋ ra a hun, n'si bay nongu kaŋ ra a ga koy. Takaa woo da ti boro kul kaŋ hayandi Irkoy Hundoo albarkaa ra.»

⁹Nikodem n'a zaabi ka nee: «Taka foo nda woo ga hin ka tee?»¹⁰ Isa zaabi ka nee a se: «Ni kaŋ ti Izirayel cawandikaa, amma n'si hayey wey bay?»¹¹ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, hayaa kaŋ ir g'a bay no ir g'a har, hayaa kaŋ ir dii a, nga ga ir ga seedetaray tee, amma war si yadda ir seedetaraa ga. ¹²Nda ay šelaŋ war se laboo hayey ga, war si naanay, taka foo nda war ga naanay nda ay šelaŋ war se beenaa hayey ga? ¹³Boro kul mana žigi beenaa ra, nda man'ti *Boro-iz'aroo kaŋ zunbu ka hun beenaa ra.

¹⁴Sanda takaa kaŋ nda Musa na gondoo jer bundu ga saajoo ra^j, takaa din da kala Boro-iz'aroo ma jerandi ¹⁵hala boro kul kaŋ naanay a ma duu hunayan abadantaa. ¹⁶Zama Irkoy hanse ka baa aduŋna, a na nga *Iz'aru baja follokaa nondi^k hala boro kul kaŋ naanay a masi halaci, a ma duu hunayan abadantaa. ¹⁷Irkoy mana nga Iz'aroo sanba aduŋna ra hala a ma aduŋna ciiti, amma a nk'a sanba a ma aduŋna hallasi. ¹⁸Boro kaŋ naanay a si ciitandi, amma boro kaŋ si naanay, ciitandi ka ben, zama a mana naanay Irkoy Iz'aru follokaa maapoo. ¹⁹Ciitoo ti, gaayoo kaa aduŋna ra, adamizey baa kubaa ka bisa gaayoo, zama ngi teegoyey ga laala. ²⁰Zama boro kul kaŋ ga goy laala tee, mma konna gaayoo, a si kaa gaayoo here, nga teegoyey masi bangay. ²¹Amma boro kaŋ ga goy nda cimi ga kaa gaayoo here hala nga teegoyey ma bangandi kaŋ i teendi nda Irkoy ibaayoo.»

Yehiya kaŋ ti batizekaa šelaŋ Isa Almasihu ga

²²Woo banda ga, Isa nda nga taalibey koy Žude gandaa ra, a na waati tee i bande no din, a ga borey *batize. ²³Yehiya mo ga borey batize Enoŋ kaŋ ga man Salim, zama hari boobo goo no din. Boroyaŋ ga kaa hala i ma batizandi. ²⁴Woo ti za Yehiya mana huru kasaa ra.

²⁵Kakaw huru Yehiya taalibey nda Alyahuudu foo game henanandiyanoo ga. ²⁶I koy Yehiya do ka nee a se: «Rabbi, boraa kaŋ cindi ni bande Žurdeŋ isaa se banda, kaŋ ga n'na seedetaray too, nga ne, a goo ma borey batize, de borey kul goo ma koy a do.» ²⁷Yehiya zaabi ka nee: «Boro kul si hin ka duu baffoo kala woo kaŋ hun a se Irkoy do beenaa ra. ²⁸War zaati ga tee ya ne seede kaŋ ay nee: «Ay man'ti *Almasihu, amma ya nka sanbandi a jine.»²⁹ Boraa kaŋ wane nda woyhiijoo man'ti

^h3.3 hayandi taaga, Grek šenni ra, almaganaa faa ti hayandi ka hun beene.

ⁱ3.7 Sorro 3to.

^j3.14 Kabuyaney 21.7–9.

^k3.16 Zama Irkoy hanse ka baa aduŋna, a na nga *Iz'aru baja follokaa nondi, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Zama takaa ne kaŋ nda Irkoy baa aduŋna: a na nga *Iz'aru baja follokaa nondi.

kala aruhijoo, amma aruhijoo ceroo kaŋ goo jeroo ga, ga haŋajer a se, a ga hanse ka jaali nda aruhijoo jindoo kaŋ se a ga maa. Woo ti ay jaaloo, haya kul s'a gaza.
³⁰Boraa din, kala a ma tonton, agay ya yee ganda.»

Boraa kaŋ hun beenaa ra

³¹«Boraa kaŋ hun beene goo borey kul boŋ. Boro kaŋ goo laboo ga, laboo wane nda a, laboo hayey ga a ga šelaŋ. Boraa kaŋ hun beenaa ra [goo borey kul boŋ],
³²hayey kaŋ a dii ey, a maar'ey, a ga seedetaray tee i ga. Amma boro kul si yadda nga seedetaraa ga. ³³Boro kaŋ na nga seedetaraa dii tabatandi kaŋ Irkoy ti cimi.
³⁴Zama boraa kaŋ Irkoy n'a sanba, Irkoy šenney no a g'i har, zama Irkoy si nga *Hundoo neeši k'a noo. ³⁵Baabaa Irkoy ga baa *Iz'aroo, de mo a na hayaa kul daŋ kaboo ra. ³⁶Boro kaŋ naanay Iz'aroo duu hunayan abadantaa, boro kaŋ na Iz'aroo kuta si kaa ka dii hunaroo, amma Irkoy futayyanoo ga cindi a ga.»

Isa nda Samari koyraa woyoo šennoo

4¹ Kanj Isa bay kanj *Fariziyeney maa kanj nga ga taalibi tee k'i *batize ka bisa Yehiya,² – woo gar man'ti Isa hunday no ma borey batize, nga taalibey no –³ a hun Žude ka yee ka koy Galile.⁴ A tilasu a ma bisa nda *Samari gandaa.⁵ A too Samari koyraa foo ra kanj se i ga nee Sišar kanj ga man faaroo kanj Yakuba bay k'a noo nga iz'aroo Isufi se.⁶ No din ra Yakuba dayoo goo. Isa fara diraa ra, a goro de dayoo jeroo ga, woo ti guuru woy cindi hinka (12) dimma ga.

⁷ Samari woy foo kaa ka hari gur. Isa nee a se: «Ay noo ya haŋ.»⁸ Woo gar nga taalibey koy koyraa ra ka ŋaayan day.⁹ Samari woyoo nee a se: «Taka foo ni, Alyahuudu, ga agay kanj ti Samari woy wiri hari?» Alyahuudey nda Samari borey si marga haya kul ra, nga se a na woo har.¹⁰ Isa n'a zaabi ka nee: «Nda a gar ni mma Irkoy nooyanoo bay nda bora a kanj goo ma nee ma ne: «Ay noo ya haŋ», ni hunday no m'a wiri ma haŋ, de a ga ni noo hari hunante.»¹¹ [Woyoo] nee a se: «Ay koyoo, aja sii ma ne, dayoo ga guusu, adiši man ra n'ga duu hari hunantaa?»¹² Ni nka bisa ir baabaa Yakuba kanj n'ir noo dayoo, nga hunday haŋ a ra, izey nda nga almaney haŋ a ra?»¹³ Isa n'a zaabi ka nee: «Boro kul kanj na haroo woo haŋ ga jaw koyne,¹⁴ amma boro kanj na haroo haŋ kanj ay g'a noo a se, šikka sii kanj a si jaw hala abada. Haroo kanj ay g'a noo a se ga tee a ra isaŋaa kanj ga boosu hala hunayan abadantaa ra.»¹⁵ Woyoo nee Isa se: «Ay koyoo, ay noo haroo woo hala ya si yee ka jaw, ya si yee ka kaa ne ra ka hari gur.»

¹⁶ Isa nee a se: «Koy ni kurŋoo cee, ma kaa ne ra.»¹⁷ Woyoo n'a zaabi ka nee: «Ay sii nda kurŋe.» Isa nee a se: «N'na har ka boori ka nee: «Ay sii nda kurŋe,¹⁸ zama kurŋe guu no n'n'a tee ka bisa, woo kanj goo ni kone sohō da man'ti ni kurŋoo. N'na cimi har woo ra.»¹⁹ Woyoo nee a se: «Ay Koyoo, ay ga dii kanj annabi ti ni.²⁰ Ir kaagey sujudu Irkoy se tondi hondoo woo boŋ, amma war, war ga nee kanj Žerizalem ti nongoo kanj ra boro ga hima ka sujudu.»²¹ Isa nee a se: «Woyoo, naanay agay, waatoo ga kaa kanj ra man'ti tondi hondoo woo boŋ wala Žerizalem no war ga sujudu Baabaa Irkoy se.²² War ga sujudu haya se kanj war s'a bay, ir ga sujudu haya se kanj ir g'a bay, zama hallasiroo si hun kala Alyahuudey do.²³ Amma waatoo ga kaa, de mo waatoo kaa ka ben kanj ra sujudukaw cimey ga sujudu Baabaa Irkoy se nda *Hundi nda cimi, zama wey ti sujudukey kanj Baabaa Irkoy g'i ceeci.²⁴ Irkoy ti Hundi, adiši borey kanj ga sujudu a se mma hima ka sujudu a se nda Hundi nda cimi.»²⁵ Woyoo nee a se: «Ay ga bay kanj *Isuubantaa kanj se i ga nee *Almasihu ga hima ka kaa. Nda nga woo kaa, a ga haya kul bayrandi ir se.»²⁶ Isa nee a se: «Agay no, agay kanj ga šelaŋ ma ne.»

²⁷ I goo woo da ra kanj nga taalibey kaa, boŋey haw kanj Isa ga šelaŋ woy bande. Amma boro kul mana nee: «Macin no n'ga wiri?» wala «Macin no ni goo m'a har a bande?»²⁸ Woo banda ga, woyoo na nga hooboo naŋ ka koy koyraa ra ka nee borey se:²⁹ «Wa kaa ka dii boro foo kanj na hayaa kul har ya ne kanj ay n'a tee. A ga hin ka tee nga ti Almasihu?»³⁰ Borey fatta koyraa ra ka koy a do.

³¹ Waatoo woo, Isa taalibey n'a suurandi ka nee: «Rabbi, ŋaa!»³² Amma a nee i se: «Agay, ay goo nda ŋaayan kanj war, war s'a bay.»³³ Taalibey nee cere se: «Boro ka kate a se ŋaayan?»³⁴ Isa nee i se: «Ay ŋaahayaa man'ti kala ya bora a kanj n'ay sanba ibaayoo tee, ka nga goyoo benandi.³⁵ War hunday si nee kanj ne nda handu taaci hegaa ga tee? Nga ne, ay ga nee war se, war ma war boŋey jer ka faarey guna, zama i nin hegaa se. Za sohō da³⁶ hegaykaa ga duu banaw, a ga faari-izey marga hunayan abadantaa se. Woo ra boro hinka kanj ti dumakaa nda hegaykaa ga paali cere bande.³⁷ Zama woo ra yaasaa na cimi har kanj nee: «Affoo ga duma, affoo ga

hegay.»³⁸ Agay, ay na war sanba war ma hayaa hegay kaŋ war man'a goy. Affooyan goy, de war huru ngi goyoo ra.»

³⁹ Koyraa din Samari boro boobo naanay Isa, woyoo deedaa maaganda se kaŋ na seedetaray tee ka nee: «A na hayaa kul kaŋ ay n'a tee har ya ne.»⁴⁰ Koyne mo kaŋ Samari borey kaa a do, i n'a suurandi a ma cindi ngi bande. A cindi no din jirbi hinka.⁴¹ Boro boobo kaŋ bisa borey wey naanay nga ŝennoo maaganda se.⁴² I nee woyoo se: «Man'ti ni fillaa se ir ga naanay, zama ir hunday maa a se, ir ga bay mo kaŋ nda cimi, nga ti aduŋna Hallasikaa.»

Isa na kokoyoo goykaw beeri foo iz'aroo noo baani

⁴³ Jirbi hinkaa woo banda ga, Isa hun no din ka koy Galile,⁴⁴ zama nga zaati ka bayrandi kaŋ annabi si beerandi nga boŋ gandaa ra.⁴⁵ Waatoo kaŋ a too Galile, Galile borey n'a kubay henna, za i dii hayey kul kaŋ a n'i tee Źerizalem jingaroo hane, zama ngi hunday koy jingaroo ra.

⁴⁶ A yee Kana kaŋ goo Galile kaŋ ra a bay ka haroo bere k'a tee *alaneb hari moora. Kaparnahum ra, kokoyoo goykaw beeri foo goo kaŋ iz'aroo ga wirci.⁴⁷ Kaŋ a maa kaŋ Isa hun Galile ka koy Źude, a koy a do k'a ŋaaray a ma doo nga iz'aroo do k'a noo baani, zama a ga baa ka buu.⁴⁸ Isa nee a se: «Nda war mana dii tammaasayan nda kayfiyan, ŝikka sii war si naanay.»⁴⁹ Kokoyoo goykaa nee a se: «Ay Koyoo, doo za ay izoo mana buu.»⁵⁰ Isa nee a se: «Koy, ni iz'aroo ga huna.» Aroo naanay ŝennoo kaŋ Isa n'a har, a koy.⁵¹ A goo ma doo da kaŋ nga tamey n'a kubay ka nee a se kaŋ nga izoo ga huna.⁵² A n'i hãa wala waati foo no a baa a se. I nee a se: «Bi, zaarikay guuru foo dimma ga no gaaham konnoo ben a ga.»⁵³ Baaboo lakkaloo zunbu kaŋ waatoo din hunday no Isa nee nga se: «Ni iz'aroo ga huna.» A naanay, nga nda nga hugoo borey kul.⁵⁴ Woo ti Isa tammaasa kayfante hinkantoo kaŋ a yee k'a tee kaŋ a hun Źude ka koy Galile.

Isa na wircikoyini noo baani Betezata bangoo jeroo ga

5¹ Woo banda ga, Alyahuudey jingar foo tee, Isa žigi ka koy Žerizalem. ² Woo gar kaŋ Žerizalem ra, koyraa mee foo kaŋ se i ga nee Feejey huru mijnoo, nga jeroo ga, bangu foo nda galliya guu goo no, bangoo maapnoo ti Betezata Ebere šenni ra. ³ Galliyawey din ra, wircikoyini boobo kaŋ ti danawyaŋ, nda borojereyaŋ, nda bonguyaŋ goo ma kani [ka haroo guzuguzuyanoo batu. ⁴ Zama ir Koyoo almalayka foo no ma zunbu bangoo ra, waati ka kaa waati ka haroo guzuguzu, de boro jinaa kaŋ ga doo haroo ra guzuguzuyanoo banda ga, ga duu baani, a ma tee wirci dumi kul kaŋ goo a ga.] ⁵ Aru foo goo no din kaŋ ga wirci jiiri waranza cindi yaaha (38). ⁶ Isa dii a, a ga kani, a bay kaŋ a gay a ga wirci, a nee a se: «N’ga baa ma duu baani?» ⁷ Wircikoynoo n’a zaabi ka nee: «Ay Koyoo, ay sii nda boro kaŋ g’ay warra bangoo ra waati kaŋ haroo guzuguzandi. Waati kaŋ agay, ay ga koy, boro foo ga zunbu ay jine.» ⁸ Isa nee a se: «Tun, ma ni daarijoo zaa, ma dira.» ⁹ Dogoo din da aroo duu baani, a na nga daarijoo zaa, a dira. Hanoo din *hunanzamzaari no. ¹⁰ Alyahuudey nee bora kaŋ duu baani se: «Hunanzamzaari ti hō, a si hima ma ni daarijoo zaa.» ¹¹ A n’i zaabi ka nee: «Boraa kaŋ n’ay noo baani ka nee ya ne: «Ni daarijoo zaa, ma dira.»» ¹² I n’a hāa ka nee: «May ti bora kaŋ nee ma ne: «Zaa ka dira?»» ¹³ Amma aroo kaŋ duu baani si bora bay, zama Isa dere jamaa ra^m kaŋ goo no din ra.

¹⁴ Woo banda ga, Isa n’a gar Irkoy *hugu beeroo ra, a nee a se: «Nga ne, ni duu baani, masi zunubu tee koyne, haya masi koy duu ni kaŋ jaase ijinaa.» ¹⁵ Aroo koy, a bayrandi Alyahuudey se kaŋ Isa ka nga noo baani. ¹⁶ Woo se Alyahuudey ga Isa gurzugay, zama a na hayey wey tee hunanzamzaaroo hane. ¹⁷ Amma [Isa] n’i zaabi ka nee: «Ay Baabaa Irkoy goo goyoo ga hala hō, agay da goo a ga.» ¹⁸ Woo maaganda se Alyahuudey ga hanse ka ceci koyne ngi m’a wii, zama a ga hunanzamzaaroo hoo. Koyne mo a ga nee Irkoy se nga Baabaa gundoo, a ga nga boŋ sawandi nda Irkoy.

Irkoy Iz’aroo hinoo

¹⁹ Isa na šennoo zaa ka nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g’a har war se, *Iz’aroo si hin ka haya kul tee nda nga boŋ nda man’ti haya kaŋ a dii Baabaa Irkoy g’a tee. Zama hayey kaŋ Baabaa Irkoy g’i tee, ngi no Iz’aroo mo g’i tee. ²⁰ Zama Baabaa Irkoy ga baa Iz’aroo, de a ga haya kul cebe a se kaŋ a g’a tee. A g’a cebe hayayaŋ kaŋ a m’i tee kaŋ bisa wey, de a ga tee war se boŋhaway. ²¹ Zama takaa kaŋ nda Baabaa Irkoy ga bukawey tunandi k’i hunandi, takaa din da Iz’aroo mo ga boro hunandi kaŋ a baa. ²² Koyne mo Baabaa Irkoy si boro kul ciiti, amma a na ciitoo kul noo Iz’aroo se, ²³ hala borey kul ma Iz’aroo beerandi sanda takaa kaŋ nda i ga Baabaa Irkoy beerandi. Boro kaŋ si Iz’aroo beerandi si Baabaa Irkoy beerandi kaŋ n’a sanba.

²⁴ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g’a har war se, boro kaŋ ga haŋajer ay šennoo se, de a naanay bora kaŋ n’ay sanba, bora ga duu hunayan abadantaa, a si ciitandi, amma a nka hun buuyan ra ka koy hunayan ra. ²⁵ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g’a har war se, waatoo ga kaa, de mo waatoo kaa ka ben kaŋ ra bukawey ga maa Irkoy Iz’aroo jindoo, de wey kaŋ ga maar’a ga huna. ²⁶ Zama takaa kaŋ nda hunayan goo Baabaa Irkoy kone, takaa din da nda hunayan goo Iz’aroo mo kone. ²⁷ A n’a noo hini a ma ciiti, zama nga ti *Boro-iz’aroo. ²⁸ Woo masi war boŋey haw, zama waatoo ga kaa kaŋ ra borey kul kaŋ goo *saarawey ra ga maa jindoo, ²⁹ de i ga fatta. Goy henna teekey ga tun ka huna, amma goy laala teekey ga tun ciitoo se.»

^m5.13 zama Isa dere jamaa ra, Grek šenni ra, almaganaa faa ti zama Isa dere jamaa maaganda se.

Hayey kaŋ ga seedetaray tee Isa ga

³⁰ «Ay si hin ka haya kul tee nda ay boŋ. Woo kaŋ ay maa Irkoy n'a har nda ay ga ciiti. Ay ciitoo ga šerre, zama man'ti agay ibaayoo no ay g'a ceeci, amma bora a kaŋ n'ay sanba ibaayoo no ay g'a ceeci. ³¹ Nda agay hunday no ma seedetaray tee ay boŋ ga, ay seedetaraa man'ti cimi. ³² Boro foo no ma seedetaray tee ay ga, ay ga bay mo kaŋ nga seedetaraa ti cimi kaŋ a g'a tee ay ga. ³³ War, war na boroyaŋ sanba Yehiyaⁿ do, a na seedetaray tee cimoo ga. ³⁴ Agay, ay si too boro seedetaray ga, amma ya mma woo har hala war, war ma duu ka hallasi. ³⁵ Yehiya ti fitillaa kaŋ ga dii, a ga gaay noo, amma war, war baa war ma jaali nga gaayoo ra guuru foo. ³⁶ Agay, ay goo nda seedetaray kaŋ bisa Yehiya wanoo, zama teegoyey kaŋ Baabaa Irkoy n'i noo ya ne y'i benandi, teegoyey din hunday kaŋ ay g'i tee no ma seedetaray tee kaŋ Baabaa Irkoy k'ay sanba. ³⁷ Baabaa Irkoy hunday kaŋ n'ay sanba na seedetaray tee ay ga. War mana bay ka maa jindoo, war mana bay ka dii nga alhaaloo, ³⁸ nga šennoo si cindi war ra, zama bora a kaŋ nga, a n'a sanba, woo din, war si naanay a. ³⁹ War ga *Citaaboo caw k'a fesufesu, zama war ga hongu nga ra war ga duu hunayan abadantaa, nga no ma seedetaray tee ay ga. ⁴⁰ War si baa war ma kaa ay do ka duu hunaroo.

⁴¹ Man'ti adamizey do ay ga duu darža. ⁴² Amma ay ga war bay kaŋ Irkoy bajoo sii war ra. ⁴³ Agay, ay kaa ay Baabaa Irkoy maajoo ga, war mana yadda ay ga. Nda boro foo kaa nga boŋ maajoo ga, war ga yadda a ga. ⁴⁴ Taka foo nda war, war ga hin ka naanay, war kaŋ ga baa darža a kaŋ hun borey do, de war si darža a ceeci kaŋ ga hun Irkoy follokaa do? ⁴⁵ War masi hongu kaŋ agay, ay ga war wurru Baabaa Irkoy do. Musa kaŋ ga war ga naata ti war wurrukaa. ⁴⁶ Nda a gar war nka naanay Musa war ga naanay agay mo, zama agay ti bora a kaŋ ga a hantum. ⁴⁷ Amma nda war si naanay hayey kaŋ a n'i hantum, taka foo nda war ga naanay ay šenney?»

---

^{15.33} Yehiya woo man'ti kala batizekaa.

Isa na boro zenber guu (5.000) ɲandi

(*Matiyu 14.13–21; Marku 6.30–44; Luka 9.10–17*)

6¹Woo banda ga, Isa koy Galile kaɲ se i ga nee Tiberiyad, isabangoo boɲ faa ga. ²Alžama beeri hanga a, zama i ga dii tammaasa kayfantey kaɲ a g'i tee wircikoyney se. ³Isa žigi tondi hondoo boɲ ka goro, nga nda nga taalibey. ⁴*Borcintaraa jingaroo kaɲ ti Alyahuudey jingaroo man. ⁵Isa na nga boɲoo jer, de a dii alžama beeri kaɲ ga kaa nga do, a nee Filip se: «Man ra ir ga ɲaayan day hala borey wey ma ɲaa?» ⁶A nka ņennoo woo har k'a sii, zama a ga hayaa bay kaɲ nga g'a tee. ⁷Filip n'a zaabi ka nee: «Ba nzorfu kaaray tamma boɲ zangu hinka (200) takula si wasa hala boro kul ma duu a ra ikaccu-kaccu.» ⁸Nga taalibey affoo kaɲ ti Andere, Simoɲ Piyer armaa nee a se: ⁹«Zankaaru foo goo ne kaɲ kone *orž takula guu nda hamiisa hinka goo, amma macin no woo g'a hanse alžama beeroo se?» ¹⁰Isa nee a se: «Wa borey gorandi.» Subu boobo goo no din. I goro, arey hinnaa ga too zenber guu (5.000) cine. ¹¹Isa na takulawey zaa, a na Irkoy foo nda goy, a n'i zamna borey kaɲ ga goro se, takaa din da hamiisawey mo, a n'i noo haya kaɲ ga wasa i se. ¹²Waatoo kaɲ i kungu, a nee nga taalibey se: «Wa wey kaɲ cindi marga hala haya kul masi mursu.» ¹³I n'i marga, i na kokondo woy cindi hinka (12) too nda woo kaɲ cindi orž takula guu dunbu-dunbantey ɲaayanoo banda ga. ¹⁴Kaɲ borey dii tammaasa kayfanta a kaɲ Isa n'a tee, i nee: «Nda cimi, woo ti annaboo kaɲ ga hima ka kaa aduɲɲa ra.» ¹⁵Isa bay kaɲ i ga kaa ka nga dii ka nga tee kokoy, a hun no din ka yee koyne tondi hondoo boɲ nga hinne.

Isa dira nda nga cewey hari boɲ

(*Matiyu 14.22–33; Marku 6.45–52*)

¹⁶Waynaa kaɲyanoo ga, Isa taalibey koy isabangoo miɲoo ga. ¹⁷I huru harihii foo ra ka deɲ ka koy isabangoo boɲ faa ga, Kaparnahum here. Kubaa huru, amma Isa mana koy i do. ¹⁸Hew beeri tun, isabangoo boosu. ¹⁹Taalibey na hiyoo hun ka koy haya kaɲ ga too kilomeetar guu ka koy iddu taka kaɲ i ga dii Isa ga dira nda nga cewey isabangoo boɲ ka man hiyoo. I hunbur. ²⁰Amma Isa nee i se: «Agay no, war masi hunbur.» ²¹I baa ngi m'a zaa harihiyoo ra, amma dogoo din da hiyoo too nongoo kaɲ ra i ga koy guraa ga.

Jamaa ga Isa ceeci

²²Subaa ra, alžamaa kaɲ cindi isabangoo boɲ faa ga, dii kaɲ harihii sii no din kala afolloku, Isa mana huru nga taalibey bande a ra, amma taalibey hinne ka koy. ²³Harihii fooyaɲ mo hun Tiberiyad ka kaa nongoo jeroo ga kaɲ ra i na takulawey ɲaa waatoo kaɲ ir Koyoo na albarka daɲ Irkoy se ka ben. ²⁴Waatoo kaɲ jamaa dii kaɲ Isa sii no, nga taalibey mo sii no, i huru hiyey ra ka koy Kaparnahum k'a ceeci.

Isa ti hunayan ɲaahayaa

²⁵Waatoo kaɲ i na Isa gar isabangoo boɲ faa ga, i nee a se: «Rabbi, waati foo no ni kaa ne ra?» ²⁶A n'i zaabi ka nee: «Nda cimi, cimoo ne kaɲ ay g'a har war se, war g'ay ceeci, man'ti tammaasa kayfantey kaɲ war dii ey se, amma war goo ay bande, zama war ɲaa, war kungu. ²⁷War masi goy ɲaahayaa kaɲ ga mursu se, amma wa goy ɲaahayaa se kaɲ ga cindi hala hunayan abadantaa ra. Iɲaahayaa, *Boro-iz'aroo g'a noo war se, zama nga no Baabaa Irkoy n'a tabatandi.»

²⁸I nee Isa se: «Macin no ir m'a tee hala ir ma hin ka Irkoy teegoyey tee?» ²⁹Isa n'i zaabi ka nee: «Irkoy teegoyoo ti, war ma naanay boraa kaɲ nga, a n'a sanba.» ³⁰I nee a se: «Macin ti tammaasa kayfanta a kaɲ ni, n'g'a tee hala ir ma dii a ka naanay ni? Macin no n'g'a tee?» ³¹Ir kaagey na ɲaahayaa kaɲ se i ga nee *man ɲaa saajoo ra

sanda takaa kaŋ nda hantumandi *Citaaboo ra ka nee: «A n'i noo ŋaayan kaŋ hun beenaa ra i m'a ŋaa.»³² Isa nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, man'ti Musa ka war noo ŋaahayaa kaŋ hun beenaa ra, amma ay Baabaa Irkoy no ma war noo beenaa ŋaayan alhakiikaa,³³ zama Irkoy ŋaayanoo man'ti kala bora a kaŋ zunbu ka hun beenaa ra ka aduŋŋa noo hunayan.»³⁴ I nee a se: «Ir Koyoo, ir noo ŋaayanoo woo waati kul.»³⁵ Isa nee i se: «Agay, agay ti hunayan ŋaayanoo. Boro kaŋ kaa ay do, ŝikka sii, a si heray, boro kaŋ ga naanay agay, ŝikka sii, a si jaw abada.

³⁶ Amma ay ga nee war se, war dii [agay], amma war si naanay. ³⁷ Haya kul kaŋ Baabaa Irkoy n'a noo ya ne ga kaa ay do. Boro kaŋ kaa ay do, ŝikka sii ay s'a warra taray. ³⁸ Zama man'ti ya agay ibaayoo tee se ay zunbu ka hun beenaa ra, amma bora a kaŋ n'ay sanba ibaayoo no ay g'a tee. ³⁹ A gar bora a kaŋ n'ay sanba ibaayoo man'ti kala haya kul kaŋ a n'a noo ya ne ba affoo masi dere i ra, de zaari koraa hane y'i tunandi. ⁴⁰ Ay Baabaa Irkoy ibaayoo man'ti kala boro kul kaŋ dii *Iz'aroo, a naanay a, ma duu hunayan abadantaa, de ya bora a tunandi zaari koraa hane.»

⁴¹ Alyahuudey ŋuunuŋuunu Isa ga, zama a nee: «Agay ti ŋaahayaa kaŋ zunbu ka hun beenaa ra.»⁴² I nee: «Man'ti Isa Isufi iz'aroo ti woo, ir ga ŋaŋoo nda baaboo bay? Taka foo sohō a ga nee: «Beenaa ra ay zunbu ka hun?»»⁴³ Isa n'i zaabi ka nee: «War masi ŋuunuŋuunu cere ra. ⁴⁴ Boro kul si hin ka kaa ay do, nda man'ti ay Baabaa Irkoy kaŋ n'ay sanba k'a cendi, de agay, ay g'a tunandi zaari koraa hane. ⁴⁵ A hantumandi annabey citaabey ra ka nee: «Irkoy g'i kul cawandi.»⁴⁶ Takaa din da, boro kul kaŋ maa Baabaa Irkoy se ka hayey kaŋ a g'i cawandi dii, ga kaa ay do. ⁴⁶ Man'ti boro nka bay ka dii Baabaa Irkoy, bora a hinne kaŋ hun Irkoy do, nga ti bora a kaŋ dii Baabaa Irkoy.

⁴⁷ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kaŋ ga naanay duu hunayan abadantaa. ⁴⁸ Agay, agay ti hunayan ŋaahayaa. ⁴⁹ War kaagey na man ŋaa saajoo ra, i buu. ⁵⁰ Woo ti ŋaahayaa kaŋ ga zunbu ka hun beenaa ra, hala boro ma ŋaa a masi buu. ⁵¹ Agay, agay ti ŋaahayaa hunantaa kaŋ zunbu ka hun beenaa ra. Boro kaŋ ŋaa ŋaahayaa woo ra, a ga huna hala abada. ŋaahayaa kaŋ agay, ay g'a noo man'ti kala ay hamoo kaŋ ay g'a noo aduŋŋa hunaroo se.»

⁵² Woo ga, Alyahuudey na cere kakaw ka nee: «Taka foo nda woo ga hin k'ir noo nga hamoo ir m'a ŋaa?»⁵³ Isa nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, nda war mana Boro-iz'aroo hamoo ŋaa ka nga kuroo haŋ, hunayan sii war ra. ⁵⁴ Boro kaŋ n'ay hamoo ŋaa k'ay kuroo haŋ, bora a duu hunayan abadantaa, de agay, ay g'a tunandi zaari koraa hane. ⁵⁵ Zama ay hamoo ti ŋaayan cimoo, ay kuroo ti haŋhaya cimoo. ⁵⁶ Boro kaŋ n'ay hamoo ŋaa k'ay kuroo haŋ ga duumi ay ra, agay mo ga duumi bora a ra. ⁵⁷ Takaa kaŋ nda Baabaa Irkoy hunantaa n'ay sanba, agay, ay ga duu hunayan Baabaa Irkoy ra, takaa din da boro kaŋ n'ay ŋaa ga duu hunayan ay ra. ⁵⁸ Woo ti ŋaahayaa kaŋ zunbu ka hun beenaa ra. Man'ti war kaagey kaŋ na man ŋaa, i buu, takaa no. Boro kaŋ na ŋaahayaa woo ŋaa ga huna hala abada.»

⁵⁹ Isa mana hayey wey cawandi kala Kaparnahum *margahugoo ra.

Hunayan abadantaa ŝenney

⁶⁰ Isa taalibi boobo maa a se, de i nee: «Woo man'ti ŝenni, may no ma hin ka haŋajer a se?»⁶¹ Isa bay haya a kaŋ nga taalibey g'a ŋuunuŋuunu ŝennoo woo ga, a nee i se: «Woo mma war maray?»⁶² De nda war dii *Boro-iz'aroo ga žigi ka koy nongoo kaŋ ra a bay ka cindi...? ⁶³ Irkoy *Hundoo no ma hunandi, gaaham si baffoo hanse. ŝenney kaŋ ay n'i har war se man'ti kala Hundi nda hunayan. ⁶⁴ Amma boroyaŋ goo war ra kaŋ si naanay.» Zama, za ŝintinoo ga, Isa ga borey bay kaŋ

³²6.31 Fattaroo 16.4, 15; Zabur 78.24.

³⁶6.45 Ezayi 54.13.

si naanay nda bora a kaŋ ga nga nondi. ⁶⁵ A tonton ka nee: «Woo se ay nee war se kaŋ boro kul si hin ka kaa ay do nda man'ti Baabaa Irkoy k'a donandi a se.»

⁶⁶ Woo maaganda se nga taalibey boro boobo yee nda banda, i mana dira a bande koyne. ⁶⁷ Woo banda ga, Isa nee taalibi woy cindi hinkaa (12) se: «De war mo, war ga baa war ma koy wala?» ⁶⁸ Simoŋ Piyer n'a zaabi ka nee: «Ir Koyoo, may do ir ga koy? Hunayan abadantaa ŝenney sii kala ni kone. ⁶⁹ De mo ir naanay, ir bay mo kaŋ ni ti Irkoy Boro Henanantaa.» ⁷⁰ Isa n'i zaabi ka nee: «Man'ti agay ka war, taalibi woy cindi hinkaa (12) suuba? Amma war affoo man'ti kala ŝaytan.» ⁷¹ A si ŝelaŋ kala Žudas ga kaŋ ti Simoŋ Iskariyot iz'aroo. Nga no ma kaa ka Isa nondi, nga taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo.

Isa koy Tendewey jingaroo ra

7¹ Woo banda ga, Isa na Galile dira, a si baa nga ma Žude dira, zama Alyahuudey ga ceeci ngi m'a wii. ²Woo gar, Alyahuudey *Tendewey jingaroo man. ³ Isa armyey nee a se: «Hun ne ka koy Žude hala ni taalibey ma dii ni teegoyey kaŋ n'g'i tee. ⁴Zama boro kul si goy tuguyan ra nda a ga baa borey ma nga bay. Nda n'ga teegoyey wey tee, ni boŋ bayrandi aduŋna se.» ⁵ Ba nga armyey mana naanay a. ⁶ Isa nee i se: «Agay alwaati hennaa mana kaa jina, amma war, alwaatey kul ti war wane. ⁷ Aduŋna si hin ka konna war, amma agay, a ga konna agay, zama ay goo ma seedetaray tee a ga kaŋ nga teegoyey ga laala. ⁸ War, wa žigi ka koy jingaroo ra, agay, ay si žigi ka koy jingaroo ra [jina], zama agay alwaati hennaa mana too.» ⁹ Kaŋ a na hayey wey har ka ben, nga hunday cindi Galile.

¹⁰ Waatoo kaŋ Isa armyey žigi ka koy jingaroo ra, waatoo din nga mo žigi. Man'ti borey mma dii a kaaray, amma [a ga hima nda sanda] tuguyan ra a koy. ¹¹ Alyahuudey g'a ceeci jingaroo ra, i nee: «Man bora din?» ¹² Alžamaa na kakaw beeri tee a ga. Boroŋ ga nee: «Boro boryo no.» Affooyaŋ ga nee: «Kalaa, a mma borey derandi.» ¹³ Woo kul, boro kul si šelaŋ a ga kaaray alžamaa jine, Alyahuudey hunburay se.

Isa cawandi Irkoy hugu beeroo ra

¹⁴ Waatoo kaŋ jingaroo too nga gamoo ga ka ben no Isa žigi ka koy Irkoy *hugu beeroo ra ka cawandi. ¹⁵ Alyahuudey boŋey haw, de i ga nee: «Taka foo nda woo ga *Citaaboo bay, ka gar a mana caw?» ¹⁶ Isa n'i zaabi ka nee: «Man'ti agay wane nda hayaa kaŋ ay g'a cawandi, bora kaŋ n'ay sanba wane nda a. ¹⁷ Boro kaŋ ga baa nga ma nga ibaayoo tee, a ga bay wala hayaa kaŋ ay g'a cawandi, Irkoy do a hun wala ay boŋ ga ay ga šelaŋ. ¹⁸ Boro kaŋ ga šelaŋ nga boŋ ga, nga boŋ daržaa no a g'a ceeci. Amma boro kaŋ ga bora kaŋ na nga sanba daržaa ceeci, bora din ti cimi, taari sii a ra. ¹⁹ Man'ti Musa ka war noo *ašariyaa wala? Boro sii war ra kaŋ ga ašariyaa dii. Macin se war ga ceeci k'ay wii?» ²⁰ Alžamaa zaabi ka nee: «Ganji bara ni ra, may no ma ceeci ka ni wii?» ²¹ Isa n'i zaabi ka nee: «Ay na teegoy folloku tee, de war kul boŋey haw. ²² Musa na war noo yaamar kaŋ war ma hurubangu, amma man'ti nga do a hun, a mana hun kala kaagey do, woo se ba *hunanzamzaari hane war ga boro danbangu. ²³ Nda boro ga hurubangu hunanzamzaari hane hala Musa ašariyaa masi hoondi, taka foo nda war ga futu ay ga, zama ay na boro kunturoo kul noo baani hunanzamzaari hane? ²⁴ War masi boro guna ka ciiti, amma wa ciiti nda fondaa.»

Borey ga cere hāa wala Isa ti Almasihu

²⁵ Žerizalem boro fooyaŋ nee: «Man'ti woo da no i ga ceeci ngi m'a wii?» ²⁶ Nga ne, jamaa ra a ga šelaŋ, amma i si haya kul har a se. Alwakiiley bay nda cimi kaŋ bora woo ti *Almasihu? ²⁷ Woo, ir ga nongoo bay kaŋ ra a hun, amma Almasihu, waati kaŋ a kaa, boro kul si bay nongu kaŋ ra a hun.» ²⁸ Isa ga cawandi Irkoy *hugu beeroo ra, a kaati ka nee: «War g'ay bay, war ga nongoo bay kaŋ ra ay hun? Ya na kaa nda ay boŋ, bora kaŋ n'ay sanba ti cimi, war, war s'a bay. ²⁹ Agay, ay g'a bay, zama nga do ay hun, nga k'ay sanba.» ³⁰ Woo se i ceeci k'a dii, amma boro kul mana kabe fur a ga, zama nga waatoo mana kaa jina. ³¹ Alžamaa ra, boro boobo naanay a, i nee: «Almasihu, waati kaŋ a kaa, a mma tammaasa kayfante tee ka bisa wey kaŋ bora woo n'i tee wala?»

Lakkalkawayan sanbandi i ma Isa dii

³² *Fariziyeney maa kan jamaa goo ma nuunuunu ka hayey wey har Isa ga, *sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeney na lakkalkawayan sanba i m'a dii. ³³ Isa nee: «Ay goo war bande waati kayna koynne, nga banda ga, ay ga koy bora kan n'ay sanba do. ³⁴ War ga kaa k'ay ceeci, amma war si duu [agay], nongoo kan ra agay, ay ga koy, war, war si hin ka koy a ra.» ³⁵ Alyahuudey nee cere se: «Man ra a ga baa nga ma koy kan ra ir si hin ka duu a? Alyahuudey kan say-say Grekey ra do a ga baa nga ma koy ka Grekey cawandi? ³⁶ Macin ti šennoo woo kan a n'a har ka nee: «War g'ay ceeci, amma war si duu [agay], nongoo kan ra agay, ay ga koy, war si hin ka koy a ra.»»

Hari hunanteyan

³⁷ Zaari kokorantaa hane, jingaroo zaari beeroo, Isa tun ka kay ka kaati ka nee: «Boro kan ga jaw, a ma kaa ay do ka han. ³⁸ Boro kan ga naanay agay, isa hari hunanteyan ga fatta a ra sanda takaa kan nda *Citaaboo n'a har^o.» ³⁹ A si šelan kala Irkoy *Hundoo ga kan boro kan naanay a ga duu a. Hundoo mana nondi jina, zama Isa mana huru nga daržaa ra.

Alžamaa fay-fay Isa maaganda se

⁴⁰ Alžamaa ra boroyan kan maa šenney wey nee: «Nda cimi, woo ti annaboo.» ⁴¹ Affooyan nee: «Woo ti *Almasihu.» Affooyan mo nee: «Galile da no Almasihu ga hun wala? ⁴² *Citaaboo mana nee kan Dawda banda-ka-zunboo, Betelehem koyraa kan ra Dawda bay ka bara, nga ra Almasihu ga hun?P» ⁴³ Alžamaa fay-fay Isa maaganda se. ⁴⁴ Boroyan i ra baa ngi m'a dii, amma boro kul mana kabe fur a ga.

Alyahuudey jineborey naanay jaŋaa

⁴⁵ Lakkalkey yee *sargari juwalkey jineborey nda *Fariziyeney do. I nee i se: «Macin se war mana kate a?» ⁴⁶ Lakkalkey zaabi ka nee: «Abada adamize kul mana bay ka šelan sanda bora woo takaa!» ⁴⁷ Fariziyeney n'i zaabi ka nee: «War mo, war nka dere wala? ⁴⁸ Ir jineborey wala Fariziyeney, boro goo i ra kan naanay a wala? ⁴⁹ Amma alžamaa woo kan si *ašariyaa bay, laalihayayan no.»

⁵⁰ Nikodem kan bay ka koy Isa do, ngi affoo no, a nee i se: ⁵¹ «Ir ašariyaa ga alhukum zurandi boro ga za i mana hanajer a se, ka bay hayaa kan a n'a tee wala?» ⁵² I n'a zaabi ka nee: «Ni mo, Galile boro ti ni? Fisi ka guna, n'ga dii kan annabi si hun Galile.»

⁵³ [Woo banda ga, boro foo kul koy nga hugoo do.

^{37.37-38} Boro kan ga jaw, a ma kaa ay do ka han. ³⁸ Boro kan ga naanay agay, isa hari hunanteyan ga fatta a ra sanda takaa kan nda *Citaaboo n'a har, Grek šenni ra, almaganaa faa ti Boro kan ga jaw, a ma kaa ay do ka han, 38 woo ti boro kan ga naanay agay. Sanda takaa kan nda *Citaaboo n'a har, isa hari hunanteyan ga fatta a ra, Ezekiyel 47.1; Zakariya 14.8.

P7.42 Samiyel 2to 7.12; Miše 5.1.

Woy zinateeroo šennoo

8¹ Isa koy *Zaytunajey tondi hondoo boj. ² Subbaahi tayaa ra, a yee koyne Irkoy *hugu beeroo ra, alžamaa kul koy a do. A goro k'i cawandi. ³ *Citaaboo baykey nda *Fariziyeney kate a do woy foo kañ diyandi zinaa ra. I n'a dañ ngi game ⁴ ka nee Isa se: «Alfagaa, woyoo woo nka diyandi a goo ma zinaa tee kaaray. ⁵ *Ašariyaa ra, Musa n'ir yaamar kañ woyey wey ciney i m'i warra nda tondi k'i wii. De ni, macin no ni nee?» ⁶ I nka woo har k'a a sii, hala ngi ma duu a ga fondo k'a wurru. Amma Isa gunguma ka nga kabe-izoo ka hantum laboo ra. ⁷ Kañ i mana fay nda i g'a hāa, a tun ka nee i se: «Boraa kañ ga zunubu sii war ra ma jin k'a warra nda tondi.» ⁸ A yee koyne ka gunguma ka hantum laboo ra. ⁹ Kañ i maa šennoo woo, i fatta affoo-foo ka šintin nda boro beerey. Isa cindi nga hinne nda woyoo kañ cindi gamey ra. ¹⁰ Isa tun, a nee woyoo se: «Woyoo, man borey? Boro na alhukum zurandi ni ga wala?» ¹¹ Woyoo nee: «Baffoo, ay Koyoo.» Isa nee: «Agay mo, ay si alhukum zurandi ni ga. Koy, amma hō banda ga, masi yee ka zunubu tee.»]

Isa ti aduñña gaayoo

¹² Isa yee koyne ka šelañ i se ka nee: «Agay, agay ti aduñña gaayoo. Boro kañ hanga ay bande, šikka sii a si dira kubaa ra, hunayan gaayoo no a ga duu a.» ¹³ *Fariziyeney nee a se: «Ni, ni boj ga n'ga seedetaray tee. Ni seedetaraa man'ti cimi.» ¹⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «Ba nda agay hunday no ma seedetaray tee ay boj ga, ay seedetaraa ti cimi, zama ay ga nongoo bay kañ ra ay hun, ay ga nongoo bay kañ ra ay ga koy. War binde, war si nongoo bay kañ ra ay hun wala nongoo kañ ra ay ga koy. ¹⁵ War, adamizey takaa nda war ga ciiti, agay, ay si boro kul ciiti. ¹⁶ Nda a gar kañ ya mma ciiti, ay ciitoo ti cimi, zama man'ti agay hinne no, amma agay nda Baabaa Irkoy kañ n'ay sanba no. ¹⁷ War hunday *ašariyaa ra, a hantumandi kañ boro hinka seedetaraa, nga ti cimi. ¹⁸ Agay, ay ga seedetaray tee ay boj ga, Baabaa Irkoy mo kañ n'ay sanba ga seedetaray tee ay ga.» ¹⁹ I nee Isa se: «Man ni Baabaa?» Isa zaabi ka nee: «War s'ay bay, war s'ay Baabaa bay. Nda a gar war mm'ay bay, war g'ay Baabaa mo bay.»

²⁰ Isa mana šenney wey har kala nooroo jinaa hugoo ra, waatoo kañ a goo ma cawandi Irkoy *hugu beeroo ra. Boro kul man'a dii, zama nga waatoo mana kaa jina.

Baabaa Irkoy ka Isa sanba

²¹ Isa nee i se koyne: «Agay, ay ga koy, war ga kaa k'ay ceeci, amma war ga buu war zunuboo ra. Nongoo kañ ra agay, ay ga koy, war, war si hin ka koy a ra.» ²² Alyahuudey nee: «A mma nga boj wii, zama a nee: «Nongoo kañ ra agay, ay ga koy, war, war si hin ka koy a ra?»» ²³ A nee i se: «War, ganda wane nda war, agay, beene wane nda agay. War, aduñña woo wane nda war, agay, aduñña woo s'ay may. ²⁴ Woo se ay nee war se kañ war ga buu war zunubey ra, zama nda war si naanay kañ agay ti «a ga bara», war ga buu war zunubey ra.» ²⁵ I nee a se: «Ni, may ti ni?» Isa nee i se: «Woo kañ ay n'a har war se za šintinoo ga. ²⁶ Haya boobo goo ay kone kañ ay g'a har war ga, nda ka war ciiti. Amma boraa kañ n'ay sanba ti cimi, de agay, woo kañ ay n'a dii mijoo ra, ay g'a har aduñña se.»

²⁷ I mana bay kañ Baabaa Irkoy ga a ga šelañ ngi se. ²⁸ Isa nee [i se]: «Waati kañ war ga kaa ka *Boro-iz'aroo jer, war ga bay kañ agay ti «a ga bara», kañ ay si haya kul tee nda ay boj, amma hayaa kañ Baabaa Irkoy n'a cawandi ya ne, woo din no ay g'a har. ²⁹ Boraa kañ n'ay sanba goo ay bande, a man'ay nañ agay hinne, zama agay, hayey kañ ga kan a se no ay g'i tee waati kul.» ³⁰ Waatoo kañ Isa goo ma wey har, boro boobo naanay a.

Ibrahimia banda boro cimi-cimey

³¹ Isa nee Alyahuudey se kaŋ ga naanay a: «Nda war duumi ay ŝennoo ra, nda cimi ay taalibey ti war. ³² Woo ra war ga cimoo bay, de cimoo ga war sawal.» ³³ I n'a zaabi ka nee: «Ibrahimia hayroo ti ir, abada ir mana bay ka tee boro baŋŋaa. Taka foo n'ga nee ir ga sawalandi?» ³⁴ Isa zaabi ka nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ boro kul kaŋ ga zunubu tee, man'ti kala zunubu baŋŋaa. ³⁵ Ka gar baŋŋaa si cindi hugoo ra hala abada, hugoo koyoo izoo ga cindi hala abada. ³⁶ Adiŝi nda *Iz'aroo na war sawal, nda cimi war ga sawalandi. ³⁷ Ay ga bay kaŋ Ibrahimia hayroo ti war, amma war ga ceeci k'ay wii, zama ay ŝennoo si tee war se. ³⁸ Hayey kaŋ agay, ay dii ey Baabaa Irkoy do no ay g'i har. War, hayey kaŋ war maar'ey war baabaa do no war g'i tee.»

³⁹ I na Isa zaabi ka nee: «Ir baabaa ti Ibrahimia.» Isa nee i se: «Nda a gar Ibrahimia izeyaŋ ti war, war ga Ibrahimia teegoyey tee. ⁴⁰ Sohō war ga ceeci k'ay wii, ka gar kaŋ agay ka cimoo har war se kaŋ ay maar'a Irkoy do. Woo, Ibrahimia man'a tee. ⁴¹ War, war ga war baabaa teegoyey tee.» I nee a se: «Ir, ir mana hayandi woy nda aru izefututaray ra, Baaba folloku bara ir se, Irkoy.» ⁴² Isa nee i se: «Nda a gar Irkoy war Baabaa no, war ga baa agay, zama Irkoy do ay hun ka kaa. Ya na kaa nda ay boŋ, nga k'ay sanba. ⁴³ Macin se war s'ay deene ŝennoo bay? Zama war si hin ka maa ay ŝennoo se. ⁴⁴ War, war hun war baabaa ga kaŋ ti Ibilisi. War baabaa boonawey no war ga baa war m'i tee. Woo din, za ŝintinoo ga borowiikaw no. A si kay cimoo ra, zama cimi sii a kone. Waati kaŋ a ga taari, nga boŋ hayey ga a goo, zama taariharkaw no, taarey baabaa no. ⁴⁵ Agay, haya kaŋ se ay ga cimoo har, woo se war si naanay agay. ⁴⁶ War ra, may ma kay ka cebe kaŋ ay na zunubu tee. Nda ay ga cimoo har, macin se war, war si naanay agay? ⁴⁷ Irkoy boro ga haŋajer Irkoy ŝenney se, woo se war si haŋajer, zama war man'ti Irkoy boro.»

Isa bisa Ibrahimia

⁴⁸ Alyahuudey na Isa zaabi ka nee: «Man'ti cimi no ir n'a har kaŋ ir nee kaŋ *Samari boro ti ni, ganji goo ni ra?» ⁴⁹ Isa zaabi ka nee: «Agay, ganji sii ay ra, ay Baabaa Irkoy no ay g'a beerandi, war, war g'ay kaynandi. ⁵⁰ Agay, man'ti ay boŋ daržaa no ay g'a ceeci. Boro goo no kaŋ g'a ceeci ya ne, a ga ciiti. ⁵¹ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kaŋ n'ay ŝennoo dii, ŝikka sii, boraa si dii buuyan hala abada.»

⁵² Alyahuudey nee a se: «Sohō ir bay kaŋ ganji goo ni ra. Ibrahimia nda annabey buu, nga no ni, n'ga nee: «Boro kaŋ n'ay ŝennoo dii, ŝikka sii, a si buuyan taba hala abada.» ⁵³ Adiŝi ni, ni nka bisa ir baabaa Ibrahimia kaŋ buu? Annabey mo buu. Ni ti may?» ⁵⁴ Isa zaabi ka nee: «Nda a gar ya mm'ay boŋ daržandi, ay daržaa ti yaada. Ay Baabaa no m'ay daržandi, nga kaŋ war, war nee: «Nga ti ir Koyoo.» ⁵⁵ War s'a bay, agay binde g'a bay. Nda ay nee ay s'a bay, ay ga hima nda war, taariharkaw. Amma ay g'a bay, de ay ga nga ŝennoo dii. ⁵⁶ War baabaa Ibrahimia binoo kan nda kaŋ nga ga dii ay zaaroo. A dii a mo, a ŋaali.» ⁵⁷ Alyahuudey nee a se: «Ni sii nda jiiri woyguu (50) jina, amma ni dii Ibrahimia?» ⁵⁸ Isa nee i se: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, za Ibrahimia mana hayandi, agay ti «a ga bara.»»

⁵⁹ Woo ga, i na tondiyaŋ zaa ka nee ngi m'a cetaw nda ey, amma Isa tugu ka fatta Irkoy *hugu beeroo ra.

Isa na aru kaŋ hayandi nda danawtaray moŋey feeri

9¹ Kaŋ Isa ga bisa, a dii boro foo kaŋ hayandi nda danawtaray. ² Nga taalibey n'a hāa ka nee: «Rabbi, may ka zunubu tee, bora a woo wala nga hayragey, kaŋ se a hayandi nda danawtaray?» ³ Isa zaabi ka nee: «Man'ti woo wala nga hayragey ka zunubu tee se, amma a nka teendi hala Irkoy hinoo ma bangay a ga. ⁴ Ir, a tilasu ir ma bora a kaŋ n'ay sanba teegoyey goy kullihinne zaaroo no. Cijinoo ga kaa kaŋ ra boro kul si hin ka goy. ⁵ Kullihinne ay goo aduŋna ra, agay ti aduŋna gaayoo.»

⁶ Kaŋ a na hayey wey har ka ben, a tufa laboo ra, a na labu diibi nda nga meeharoo, a na danaa moŋey yon nda laboo. ⁷ A nee a se: «Koy, ma jumay bangoo ra kaŋ se i ga nee Silowe» – kaŋ maanaa ti «Dontokaa». A koy, a jumay, a yee kate a ga dii.

⁸ Nga taalamme yon nda borey kaŋ bay ka dii a waatoo kaŋ a ga tee gariibu, nee: «Man'ti woo da ka cindi ka goro ka gariibu?» ⁹ Boro fooyan ga nee: «Nga no.» Affooyan ga nee: «Abada, a mma hima nda a.» A nee: «Agay hunday no.» ¹⁰ I nee a se: «[Adiši] taka foo nda ni moŋey feera?» ¹¹ A n'i zaabi ka nee: «Bora a kaŋ maŋoo ti Isa ka labu diibi k'ay moŋey yon ka nee ya ne: «Koy Silowe, ma jumay.» Ay koy, ay jumay, ay dii.» ¹² I nee a se: «Man ra a goo?» A nee: «Ay si bay.»

Fariziyey na danaa kaŋ moŋey feera hāa

¹³ I na aroo kaŋ cindi ka dana ka koy *Fariziyey do. ¹⁴ Woo gar *hunanzamzaari hane no Isa na labu diibi ka aroo moŋey feeri. ¹⁵ Fariziyey mo yee k'a hāa wala taka foo nda a dii. A nee i se: «Labu no a n'a diibi k'a daŋ ay moŋey ga, ay jumay, ay dii.» ¹⁶ Fariziyey ra boroyan nee: «Bora a woo mana hun Irkoy do, zama a si hunanzamzaaroo kayandi.» De affooyan ga nee: «Taka foo nda adamize zunubante ga hin ka tammaasa kayfante yey dumi tee?» Fay-fayyan huru i game. ¹⁷ I yee ko yne ka nee danaa se: «De ni, macin no ni nee a ga, ni kaŋ a na ni moŋey feeri?» A nee: «Annabi no.»

¹⁸ Alyahuudey mana naanay kaŋ a cindi ka tee danaw jina, a dii, hala waatoo kaŋ i na danaa kaŋ dii, hayragey cee kate. ¹⁹ I n'i hāa ka nee: «War iz'aroo ti woo kaŋ war ga nee a hayandi a ga dana? Taka foo a ga dii sohō?» ²⁰ Nga hayragey zaabi ka nee: «Ir ga bay kaŋ ir iz'aroo ti woo, a hayandi mo a ga dana. ²¹ Amma takaa kaŋ nda a dii sohō wala bora a kaŋ na moŋey feeri, ir hunday s'a bay. W'a hāa, aru beeri no, a ga hin ka šelaŋ nga boŋ maŋoo ga.» ²² Wey ti hayey kaŋ hayragey n'i har, zama i ga hunbur Alyahuudey, hayaa kaŋ se, Alyahuudey nka waafaku kaŋ, nda boro nee nga deene boŋoo ga *Almasihu no, i ga bora a kaa *margahugoo ra. ²³ Woo se nga hayragey nee: «Aru beeri no, w'a hāa.»

²⁴ Ngi cee hinkantoo, i ciya bora a se kaŋ cindi ka dana, i nee a se: «Irkoy beerandi ka cimoo har, ir ga bay kaŋ bora a din zunubante no.» ²⁵ A zaabi ka nee: «Nda zunubante no, ay si bay. Haya foo ay g'a bay kaŋ ti ay cindi ka dana, sohō ay ga dii.» ²⁶ I nee a se: «Macin no a n'a tee ma ne? Taka foo nda a na ni moŋey feeri?» ²⁷ A n'i zaabi ka nee: «Ay n'a har war se ka bisa, war mana haŋajer ya ne. Macin se war ga baa war ma maa ko yne? War mo mma baa war ma tee nga taalibey?» ²⁸ I n'a wow ka nee: «Ni ti nga taalibi. Ir, ir man'ti kala Musa taalibey. ²⁹ Ir, ir ga bay kaŋ Musa se Irkoy šelaŋ, amma woo, ir si bay nongu kaŋ ra a hun.» ³⁰ Aroo zaabi ka nee i se: «Woo ti boŋhaway kaŋ war si nongoo bay kaŋ ra a hun, amma a n'ay moŋey feeri. ³¹ Ir ga bay kaŋ Irkoy si haŋajer zunubante se, amma boro kaŋ ga hunbur a, de a ga nga ibaayoo tee, bora a din se a ga haŋajer. ³² Abada, ir mana bay ka maa boro kaŋ hayandi a ga dana moŋey ma feera. ³³ Nda a gar bora a woo nka mana hun Irkoy do, a si hin ka baffoo tee.» ³⁴ I n'a zaabi ka nee: «Ni kul mana hayandi kala zunubu ra, de nga no, ni no m'ir cawandi?» I n'a warra taray.

Mayyaŋ ti danaw cimi-cimey?

³⁵ Isa maa kaŋ i na aroo warra taray. A n'a kubay, a nee a se: «Ni, n'ga naanay *Boro-iz'aroo wala?» ³⁶ A n'a zaabi ka nee: «May no, ay Koyoo, hala ya naanay a?»

³⁷ Isa nee a se: «Ni dii a, bora a kaŋ goo ma šelaŋ ni bande no.» ³⁸ A nee: «Ay naanay, ay Koyoo.» A sujudu Isa jine.

³⁹ Isa nee: «Ciitiyan se agay, ay kaa aduŋŋa ra, hala borey kaŋ si dii ma dii, wey kaŋ ga dii ma tee danaw.» ⁴⁰ *Fariziyenyaŋ kaŋ goo jeroo ga maa hayey wey, i nee a se: «Ir mo, danawyaŋ ti ir wala?» ⁴¹ Isa nee i se: «Nda a gar danawyaŋ ti war, zunubu si duwandi war ra. Amma sohõ war ga nee: Ir ga dii, war zunuboo ga cindi.»

Kurkaa nda feejeý filla yaasayantaa

10¹ Isa nee: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kaŋ mana huru nda feejeý kaloo miŋoo, a sar ka huru nda nongu foo, bora a din zay no, komakaw no.² Amma boro kaŋ huru nda kaloo miŋoo, nga ti feejeý kurkaa.³ Bora a woo kaloo miŋoo hawgaykaa ga feeri a se, feejeý ga maa jindoo. Nga boŋ feejeý, a g'i cee nda maapey, de a g'i ka koy taray.⁴ Waati kaŋ a na nga waney kul fattandi, a ga dira i jine, de feejeý ga hanga a, zama i ga jindoo bay.⁵ Yaw, ŝikka sii, i si hanga a, amma i mma zuru a ga, zama i si yawey jindey bay.»

⁶ Isa na filla yaasayantaa woo har i se, amma i mana faham hayaa kaŋ ti woo kaŋ ga a ŝelan i se.

Isa ti kurkaw hennaa

⁷ Isa nee koyne: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se kaŋ agay, agay ti feejeý kaloo miŋoo.⁸ Borey kul kaŋ kaa [ay jine], zayyan nda komakawyan no, feejeý mana haŋajer i se.⁹ Agay, agay ti kaloo miŋoo, boro kaŋ huru nda agay, a ga hallasi, a ga huru, a ga fatta, de a ga duu kurdo.¹⁰ Zayoo si kaa haya kul se kala nga ma zay, ka jinde kaa, k'i halaci. Agay, ay kaa hala i ma duu hunayan, i ma duu a nda baayan.

¹¹ Agay, agay ti kurkaw hennaa. Kurkaw hennaa ga nga hundoo noo buuyan se feejeý sabbu se.¹² Bora a kaŋ ga goy banaw hinne se kaŋ man'ti kurkaw, a si feejeý may, ga dii ganjihansoo ga kaa, a ga feejeý naŋ ka zuru. Ganjihansoo g'i haamay, a g'i say.¹³ Bora a ga zuru, zama banaw de se a ga goy, a si huzun nda feejeý.¹⁴ Agay, agay ti kurkaw hennaa, ay g'ay waney bay, ay waney mo g'ay bay,¹⁵ sanda takaa kaŋ nda Baabaa Irkoy g'ay bay, agay da mo ga Baabaa Irkoy bay, ay g'ay hundoo noo buuyan se feejeý sabbu se.¹⁶ Ay goo nda feejiyan kaŋ sii kaloo woo ra. Wey din mo, kala ya kate ey. I ga maa ay jindoo, i ga tee kur foo, kurkaw foo.

¹⁷ Woo se Baabaa Irkoy ga baa agay, zama agay, ay g'ay hundoo noo buuyan se, hala ya yee ka duu a.¹⁸ Boro kul s'a kaa ay ra, agay hunday no m'a noo nda ay boŋ. Ay goo nda hini k'a nondi, ay goo nda hini ka yee k'a zaa. Woo ti yaamaroo kaŋ ay duu a ay Baabaa Irkoy ga.»

¹⁹ Fay-fayyan yee koyne ka huru Alyahuudey ga ŝenney wey maaganda se.²⁰ Boro booboyan i ra nee: «Ganji bara a ra, a mma hollo. Cin se war ga haŋajer a se?»²¹ Affooyan nee: «ŝenney wey man'ti boro kaŋ ra ganji goo ŝenney. Ganji ga hin ka danawyan moŋey feeri wala?»

Alyahuudey wanji Isa ga

²² Waatoo woo *Irkoy hugu beeroo yeetiyanoo jere ga Irkoy se jingaroo no, Źerizalem ra. Jiyaw waati no.²³ Isa goo ma dira-dira Sulaymaana galliyaa ra kaŋ goo Irkoy *hugu beeroo ra.²⁴ Alyahuudey n'a kuubi k'a bere, de i nee a se: «Waati foo no n'g'ir lakkaley kaa kulba? Nda ni, ni ti *Almasihu, a har ir se kaaray.»²⁵ Isa n'i zaabi ka nee: «Ay n'a har war se, war si naanay. Teegoyey kaŋ agay, ay n'i tee ay Baabaa Irkoy maapoo ga, ngi no ma seetaray tee ay ga.²⁶ Amma war, war mana naanay, zama war sii ay feejeý ra [sanda takaa kaŋ nda ay n'a har war se].²⁷ Ay feejeý ga maa ay jindoo se, agay, ay g'i bay, de i ga hanga agay.²⁸ Agay, ay g'i noo hunayan abadantaa, ŝikka sii kaŋ i si halaci abada, de boro s'i kom k'i kaa ay kaboo ra.²⁹ Ay Baabaa Irkoy kaŋ n'i noo ya ne bisa haya kul, de mo boro kul si hin k'i kom k'i kaa Baabaa Irkoy kaboo ra.³⁰ Agay nda Baabaa Irkoy, ir ti affoo.»

³¹ Alyahuudey yee koyne ka tondi zaa ka nee ngi mm'a warra nda a k'a wii.³² Isa na ŝennoo zaa ka nee i se: «Teegoy henna booboyan ay n'i cebe war se kaŋ hun ay Baabaa Irkoy do. Teegoy foo se war ga tondi k'ay warra k'ay wii?»³³ Alyahuudey

n'a zaabi ka nee: «Man'ti teegoy henney se ir ga tondi ka ni warra ka ni wii, amma Irkoy wowyanoo se, zama ni kaŋ ti adamize, n'ga ni boŋ tee Irkoy.»³⁴ Isa n'i zaabi ka nee: «A mana hantumandi war *ašariyaa ra ka nee: «Agay hunday nee, koyyaŋ ti war?»^{r 35} Nda a nee borey se «koyyaŋ» kaŋ Irkoy meeŋenoo kaa i se, de *Citaaboo si hin ka tuusandi,³⁶ bora a kaŋ Baabaa Irkoy n'a jisandi jere ga nga boŋ se k'a sanba aduŋŋa ra, war, war nee: «Ni mma Irkoy wow», zama ay nee: «Irkoy *Iz'aroo ti agay.»³⁷ Nda ay s'ay Baabaa Irkoy teegoyey tee, war masi naanay agay.³⁸ Amma nda ay g'i tee, ba nda war si naanay agay, wa naanay teegoyey, hala war ma bay, war ma faham kaŋ Baabaa Irkoy goo ay ra, ay goo Baabaa Irkoy ra.»³⁹ [Woo banda ga,] i ceeci k'a dii koyne, amma a hun i ra.

⁴⁰ A koy koyne Žurdeŋ isaa se banda, nongoo kaŋ ra Yehiya bay ka borey *batize. A cindi no din.⁴¹ Boro boobo koy a do, i nee: «Yehiya mana tammaasa kayfante kul tee, amma hayaa kul kaŋ a n'a har aroo woo ga ti cimi.»⁴² Boro boobo naanay a no din.

Lazar buuyanoo

11 ¹Aru foo kaŋ maanoo ti Lazar, a cindi ka wirci, Betani boro no kaŋ ti Maryama nda Mart nga woymaa koyraa. ²Maryama kaŋ n'ir Koyoo yon nda turaari ka nga hincirey ka cewey tuusu, nga no nga armaa Lazar wirci. ³Woymey sanba Isa do ka nee: «Ir Koyoo, nga ne, ni baakaa ga wirci.» ⁴Kaŋ Isa maa woo, a nee: «Woo man'ti buuyan wirci, amma Irkoy daržaa se a goo, hala Irkoy *Iz'aroo ma daržandi woo ra.»

⁵A gar Isa ga baa Mart, nda nga woymaa Maryama, nda Lazar. ⁶Waatoo kaŋ a maa kaŋ a ga wirci, a cindi nongoo kaŋ ra a goo ka jirbi hinka tee koyne. ⁷Woo banda ga, a duu ka nee taalibey se: «Ir ma koy koyne Žude.» ⁸Taalibey nee a se: «Rabbi, sohō da Alyahuudey ceeci ka tondi ka ni warra ka ni wii, de n'ga koy no din koyne?» ⁹Isa zaabi ka nee: «Man'ti guuru woy cindi hinka (12) bara zaari ra? Boro kaŋ ga dira zaaroo ra, a si kati, zama a ga dii aduŋŋa woo gaayoo. ¹⁰Amma, boro kaŋ ga dira cijinoo ra, a ga kati, zama gaayoo sii a ra.»

¹¹Woo no Isa n'a har. Woo banda ga, a nee i se: «Lazar, ir ceroo nka jirbi, amma ay ga koy hala y'a tunandi jirboo ra.» ¹²Woo se taalibey nee a se: «Ir Koyoo, nda a nka jirbi, a ga hallasi.» ¹³Isa mana ūalaŋ kala Lazar buuyanoo ga, amma i mma nee kala hunanzamay jirbi ga a goo. ¹⁴Waatoo din Isa nee i se kaaray: «Lazar buu. ¹⁵A kan ya ne war maaganda se kaŋ ay sii no din, hala war ma duu ka naanay, amma ir ma koy a do.» ¹⁶Toma kaŋ se i ga nee Taway, nee taalibey cindey se: «Ir mo ma koy hala ir ma buu a bande.»

Isa ti tunyanoo nda hunaroo

¹⁷Waatoo kaŋ Isa koy, a gar Lazar goo *saaraa ra za jirbi taaci. ¹⁸Betani ga man Žerizalem, kilomeetar hinza cine bara gamey ra. ¹⁹Alyahuudey ra, boro boobo kaa Mart nda Maryama do ka fondi i se nda ngi armaa buuroo. ²⁰Waatoo kaŋ Mart maa kaŋ Isa goo ma kaa, a koy a kubay. Amma Maryama goro hugey do. ²¹Mart nee Isa se: «Ay Koyoo, nda a gar ni mma bara ne, ag'armaa si buu, ²²[amma] ba sohō da hunday ay ga bay kaŋ haya kul kaŋ n'n'a wiri Irkoy ga, Irkoy g'a noo ma ne.» ²³Isa nee a se: «Ni armaa ga tun.» ²⁴Mart nee a se: «Ay ga bay kaŋ a ga tun zaari koraa tunyanoo hane.» ²⁵Isa nee a se: «Agay, agay ti tunyanoo nda hunaroo, boro kaŋ ga naanay agay, ba nda a buu, a ga huna. ²⁶Baahunante kul kaŋ ga naanay agay, ūikka sii a si buu abada. N'ga naanay woo wala?» ²⁷A nee a se: «Ayyo, ay Koyoo, agay, ay ga naanay kaŋ ni ti *Almasihu, Irkoy *Iz'aroo kaŋ ga kaa aduŋŋa ra.»

Isa mundawey doo

²⁸Kaŋ Mart na woo har ka ben, a koy nga woymaa Maryama do k'a cee tuguyan ra ka nee: «Alfagaa goo ne, a ga ciya ma ne.» ²⁹Za a maar'a, a tun nda cahāyan ka koy a do. ³⁰Isa mana too kate koyraa ra jina, a sii kala nongoo kaŋ ra Mart n'a kubay. ³¹Waatoo kaŋ Alyahuudey kaŋ kaa Maryama hugoo ra ka fondi, dii kaŋ a cahā ka tun ka fatta, i hanga a, zama i mma hongu kaŋ a mma koy *saaraa do ka hēe.

³²Kaŋ Maryama too nongoo kaŋ ra Isa goo, a dii a, a sujudu a jine cewey cire ka nee a se: «Ay Koyoo, nda a gar ni mma bara ne, ag'armaa si buu.» ³³Kaŋ Isa dii a ga hēe, Alyahuudey kaŋ kaa a bande mo ga hēe, a futu nga binoo ra, a maray. ³⁴A nee: «Man ra war n'a daŋ?» I nee a se: «Ir Koyoo, kaa ka dii.» ³⁵Isa mundawey doo. ³⁶Alyahuudey nee: «Guna takaa kaŋ nda a ga bag'a.» ³⁷Affooyan i ra nee: «Man'ti nga ka danaa moŋey feeri, a mana taka tee kaŋ ra woo mo masi buu wala?»

Isa na Lazar tunandi

³⁸ Isa yee koyne ka futu nda kunehere ka koy *saaraa do. Guusu no, de tondi no ma mijoo daabu. ³⁹ Isa nee: «Wa tondoo kaa!» Bukaa woymaa kaŋ ti Mart nee a se: «Ay Koyoo, a na hew zaa, zama jirbi taacantoo ra a goo.» ⁴⁰ Isa nee a se: «Ay mana nee ma ne kaŋ nda ni naanay, n'ga dii Irkoy daržaa?» ⁴¹ I na tondoo kaa. Isa na nga boŋoo jer beene, a nee: «Baaba Irkoy, ay ga albarka tee ma ne, zama n'na haŋajer ya ne. ⁴² Agay, ay ga bay kaŋ waati kul n'ga haŋajer ya ne, amma alžamaa kaŋ g'ay kuubi k'ay bere maaganda se ay šelaŋ hala i ma naanay kaŋ ni k'ay sanba.» ⁴³ Kaŋ a na hayey wey har ka ben, a na jinde jer ka kaati ka nee: «Lazar, fatta kate!» ⁴⁴ Bukaa tun ka fatta, cewey nda kabey ga hawa nda kasance, ndumoo ga guma nda šukka. Isa nee i se: «W'a feeri, war m'a naŋ a ma koy.»

Boŋkoyney hawandifutay Isa ga

(Matiyu 26.1–5; Marku 14.1–2; Luka 22.1–2)

⁴⁵ Alyahuudey ra, boro booboyaŋ kaŋ kaa Maryama do kaŋyaŋ dii hayey kaŋ Isa n'i tee, i naanay a. ⁴⁶ Affooyaŋ i ra koy *Fariziyeyey do ka hayey har i se kaŋ Isa n'i tee. ⁴⁷ Woo ga, *sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeyey na *hoyraykey margaroo gorandi ka nee: «Macin no ir g'a tee, zama bora a woo ga tammaasa kayfante boobo tee?» ⁴⁸ Nda ir n'a naŋ takaa woo, bora a kul ga kaa ka naanay a, Rom borey ga kaa k'ir dogoo nda ir gandaa taa.»

⁴⁹ Affoo i ra kaŋ se i ga nee Kayif, jiiroo din sargari juwalkey jineboraa no, a nee i se: «War, war si haya kul bay, ⁵⁰ war si laasaabu kaŋ boro folloku ma buu jamaa dogoo ra baa war se gandaa kul ma halaci.» ⁵¹ A mana woo har nda nga boŋ, nga ti sargari juwalkey jineboraa jiiroo din, a nka annabitaray tee ka bayrandi kaŋ Isa ga hima ka buu gandaa se, ⁵² de man'ti gandaa hinne se, amma ka Irkoy izey mo kaŋ say-say marga k'i tee affoo.

⁵³ Za hanoo din, i kayandi kaŋ ngi g'a wii. ⁵⁴ Woo se Isa si yee ka dira Alyahuudey gamey ra i ma dii nga. A mooru no din ka koy laamaa kaŋ ga man saajoo, koyraa ra kaŋ se i ga nee Efrayim. A cindi no din, nga nda nga taalibey.

⁵⁵ Alyahuudey *Borcintaraa jingaroo man, boro boobo hun gandaa ra ka žigi ka koy Žerizalem ka ngi boŋ henanandi za jingaroo mana too. ⁵⁶ I ga Isa ceeci, de i ga nee cere se Irkoy *hugu beeroo ra: «Macin no war nee? Šikka sii kaŋ a si kaa jingaroo ra wala?» ⁵⁷ Woo gar, sargari juwalkey jineborey nda Fariziyeyey na yaamar noo kaŋ boro kaŋ na nongoo bay kaŋ ra a goo m'a har hala ngi m'a dii.

Maryama na turaari doori Isa cewey ga

(Matiyu 26.6–13; Marku 14.3–9)

12¹ A cindi jirbi iddu *Borcintaraa jingaroo ma tee kaɗ Isa koy Betani, nongoo kaɗ ra Lazar kaɗ a n'a tunandi bukawey ra goo. ²I na hawray tee a se no din, Mart ga alhaadimay, Lazar goo borey ra kaɗ ga goro ɗaadogoo ra Isa bande. ³Maryama na liitar jere turaari alhakiika hay ŗenda kaɗ se i ga nee nar ka Isa cewey yon, a na nga himbirey ka cewey tuusu, hugoo too nda turaaroo hewoo. ⁴Žudas Iskariyot, taalibey affoo kaɗ ga kaa k'a nondi nee: ⁵«Cin se turaaroo woo mana neerandi nzorfu kaaray tamma boɗ zangu hinza (300) ka nondi talkey se?» ⁶Man'ti a mma huzun talkey se, nga se a na woo har, amma zay no, nga ti nooroo talfikaa, a ga haya zaa kaɗ huru a ra. ⁷Woo se Isa nee: «A nan, a m'a jisi ay suturayanoo zaaroo se. ⁸War nda talkey no waati kul, amma agay si cindi war bande waati kul.»

Sargari juwalkey jineborey hawandifutay Lazar ga

⁹Alyahuudey ra, jama beeri bay kaɗ Isa goo no din, man'ti Isa hinne se i kaa, amma hala ngi ma dii Lazar mo kaɗ a n'a tunandi bukawey ra. ¹⁰*Sargari juwalkey jineborey kayandi kaɗ ngi ga Lazar mo wii, ¹¹zama nga maaganda se boro boobo mooru Alyahuudey ka naanay Isa.

Isa huru Žerizalem sanda kokoy

(Matiyu 21.1–11; Marku 11.1–11; Luka 19.28–40)

¹²Subaa ra, waatoo kaɗ alžama beeroo kaɗ kaa jingaroo ra maa kaɗ Isa ga kaa Žerizalem, ¹³i na teenaynaa sarbayyan zaa ka fatta k'a kubay. I ga kaati ka nee:

«*Hozaana!

Albarka ma bara boraa se
kaɗ goo kaa ir Koyoo maɗoo ga
kaɗ ti Izirayel kokoyoo!»^s

¹⁴Isa duu farka-ize foo, a goro a ga sanda takaa kaɗ nda a hantumandi *Citaaboo ra ka nee:

¹⁵«Masi hunbur, woy-izoo kaɗ ti *Siyon koyraa,
nga ne, ni kokoyoo ga kaa,
a goo ma goro farka woy, nga izoo ga.»^ŗ

¹⁶Hayey wey, nga taalibey mana faham i se jina, amma waatoo kaɗ Isa jeerandi, i hongu kaɗ a hantumandi a ga, de mo ngi n'i tee a se.

¹⁷Alžamaa kaɗ goo Isa bande waatoo kaɗ a na Lazar cee k'a fattandi *saaraa ra k'a tunandi bukawey ra, na seedetaray tee. ¹⁸Woo se alžamaa n'a kubay, zama i maa kaɗ a na tammaasa kayfantaawoo tee. ¹⁹*Fariziyeney nee cere se: «War ga dii kaɗ war si duu baffoo. Nga ne, aduɗna kul koy a bande.»

Grekyan goo ma Isa ceeci

²⁰Grekyan goo borey ra kaɗ žigi ka koy sujudu jingaroo ra. ²¹I koy Filip do kaɗ ti Betsayda kaɗ goo Galile boro k'a wiri a ga ka nee: «Ir koyoo, ir ga baa ir ma dii Isa.»

²²Filip koy a har Andere se jina, Andere nda Filip koy a har Isa se. ²³Isa n'i zaabi ka nee: «Waatoo kaa kaɗ ra *Boro-iz'aroo ga jeerandi. ²⁴Nda cimi, cimoo ne kaɗ ay g'a har war se, nda alkama gurunboo mana kaɗ laboo ra ka buu, a ga cindi nga foo, amma nda a buu, a ga ize boobo hay. ²⁵Boro kaɗ ga baa nga hundoo g'a mursu, boraa kaɗ konna nga hundoo aduɗna woo ra, a nk'a gaabu hunayan abadantaa se. ²⁶Boro kaɗ ga alhaadimay ya ne, kala a ma hanga agay, de mo nongu kaɗ ra agay,

^s12.13 Zabur 118.25–26.

^ŗ12.15 Sofoni 3.16; Zakariya 9.9.

ay goo, nga ra ay tamoo mo goo. Boro kanj ga alhaadimay ya ne, Baabaa Irkoy g'a beerandi.»

Isa šelanj nga buuyanoo ga

²⁷ «Sohō ay binoo g'ay maray, cin no ay ga nee? – «Baaba Irkoy, ay hallasi waatoo woo ra? Amma woo da se ay kaa alwaatoo woo ra. ²⁸ Baaba Irkoy, ni maapoo daržandi!» Jinde foo hun beenaa ra ka nee: «Ay n'a daržandi, ay g'a daržandi koyne.» ²⁹ Jamaa kanj ga kay no din kanj maa, nee kanj beenaa jinjinjyanoo no, affooyan nee: «Almalayka ka šelanj a se.» ³⁰ Isa zaabi ka nee: «Man'ti agay se jindoo woo fatta, amma war maaganda se. ³¹ Sohō no aduŋŋa woo ciitoo ga tee. Sohō aduŋŋa woo boŋkoynoo ga warrandi taray. ³² Agay, waati kanj ay jerandi laboo ga, ay ga borey kul cendi kate ay ga.» ³³ A nka woo har ka cebe buuyanoo kanj nda nga ga hima ka buu. ³⁴ Alžamaa n'a zaabi ka nee: «Ir nka maa *ašariyaa ra kanj *Almasihu ga duumi hala abada, de taka foo ra n'ga nee kala *Boro-iz'aroo ma jerandi? May ti Boro-iz'aroo woo?» ³⁵ Isa nee i se: «Gaayoo goo war game waati kayna koyne. Hala de war goo nda gaay, wa dira a ra, kubaa masi koy hin war. Boro kanj ga dira kubaa ra si bay nongu kanj ra nga ga koy. ³⁶ Hala de gaayoo goo war do, wa naanay gaayoo, hala war ma tee gaay izeyan.» Kanj Isa na wey har, a mooru ka koy tugu i se.

Alžamaa mana naanay Isa

³⁷ Tammaasa kayfantey kul kanj a n'i tee i jine, i mana naanay a, ³⁸ hala hayaa kanj annabi Ezayi n'a har ma tabati, a nee:

«Ir Koyoo, may ka naanay ir šennoo?

May se ir Koyoo hinoo bayrandi?»^t

³⁹ Woo se i si hin ka naanay, zama Ezayi yee koyne ka nee:

⁴⁰ «Irkoy na moyey danandi,
a na biney šendandi,
hala moyey masi duu ka dii,
biney masi faham, Irkoy nee:
«I masi koy *tuubi
y'i noo baani.»^u

⁴¹ Ezayi na woo har, zama a nka dii Isa daržaa, a šelanj a ga.

⁴² Woo kul, ba jineborey ra, boro boobo naanay a. Amma *Fariziyerjey maaganda se i si ngi boŋ bangandi, i masi koy ngi gaaray margahugoo ra. ⁴³ Zama i ga baa adamizey ma ngi noo darža ka bisa Irkoy wanoo.

Isa šennoo ga borey ciiti

⁴⁴ Isa kaati ka nee: «Boro kanj ga naanay agay, man'ti agay no a naanay a, amma bora kanj n'ay sanba no a naanay a. ⁴⁵ Boro kanj dii agay, bora kanj n'ay sanba no a dii a. ⁴⁶ Agay, ay kaa aduŋŋa ra sanda gaay, hala boro kul kanj ga naanay agay masi cindi kubaa ra. ⁴⁷ Boro kanj maa ay šenney, a mana gaabu i ga, man'ti agay no m'a ciiti, zama ay mana kaa hala ya aduŋŋa ciiti, amma ya nka kaa ka aduŋŋa hallasi. ⁴⁸ Boro kanj wanji ay ga, a mana yadda ay šenney ga, a goo nda nga ciitika: šennoo kanj ay n'a har no m'a ciiti zaari koraa hane. ⁴⁹ Zama ya na šelanj nda ay boŋ, amma Baabaa Irkoy kanj n'ay sanba hunday k'ay noo yaamaroo woo kanj ay g'a har nda woo kanj ga ay ga šelanj. ⁵⁰ Ay ga bay mo kanj nga yaamaroo ti hunayan abadantaa. Woo se hayey kanj ay g'i har, ay g'i har sanda takaa kanj nda Baabaa Irkoy n'i har ya ne.»

^t12.38 Ezayi 53.1.

^u12.40 Ezayi 6.9–10.

Isa na nga taalibey cewey jumay

13¹ Za *Borcintaraa jingaroo mana too, Isa ga bay kaŋ nga waatoo kaa ka hun aduŋŋa woo ra ka koy Baabaa Irkoy do. A baa nga borey kaŋ goo aduŋŋa ra, a baŋ'ey hala nongu kaŋ ga a si bisa^w.

² Hawraa ga, Ibilisi daŋ ka ben Žudas, Simoŋ Iskariyot iz'aroo binoo ra a m'a nondi. ³ Isa kaŋ ga bay kaŋ Baabaa Irkoy na hayey kul daŋ nga kaboo ra, a bay mo kaŋ Irkoy do nga hun, Irkoy do nga ga koy. ⁴ A tun hawraa ga, a na nga darbawey kaa k'i jisi ka zaara zaa ka gamahaw. ⁵ Woo banda ga, a na hari doori tuu ra ka duu ka taalibey cewey jumay k'i tuusu nda zaaraa kaŋ ga gamoo haw. ⁶ Kaŋ a too Simoŋ Piyer ga, a nee a se: «Ay Koyoo, ni no m'ay cewey jumay?» ⁷ Isa n'a zaabi ka nee: «Hayaa kaŋ agay, ay goo m'a tee, n'si maanaa bay sohō da, amma woo banda ga, n'ga kaa ka faham a se.» ⁸ Piyer nee a se: «Abada n'say cewey jumay!» Isa n'a zaabi ka nee: «Nda ay mana ni jumay, ni sii nda ay do baa.» ⁹ Simoŋ Piyer nee a se: «Ay Koyoo, man'ti ay cewey hinne, amma ay kabey nda ay boŋoo mo!» ¹⁰ Isa nee a se: «Boro kaŋ jumay ka ben si too kala cee jumayyan hinne ga, za nga kul no ma henan. War, war henan, amma man'ti war kul.» ¹¹ A ga bora bay kaŋ g'a nondi, woo se a nee: «Man'ti war kul no ma henan.»

¹² Kaŋ a na ngi cewey jumay ka ben, a na nga darbawey zaa, a goro ŋaadogoo ra koyne, a nee i se: «War faham woo kaŋ ay n'a tee war se wala?» ¹³ War, war ga nee ya ne «Alfagaa» nda «Koy», war ŋelaŋ ka boori, zama nga ti agay. ¹⁴ Nda agay, ay na war cewey jumay, agay kaŋ ti Koy nda Alfagaa, war mo, war ga hima ka cere cee jumay. ¹⁵ Zama himakasine no kaŋ ay n'a noo war se hala takaa kaŋ ay n'a tee war se, war mo m'a tee. ¹⁶ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, tam si bisa nga koyoo, *diyaw mo si bisa bora kaŋ n'a sanba. ¹⁷ Nda war ga hayey wey bay, war ga duu gomni nda war g'i tee. ¹⁸ Man'ti war kul ga ay goo, agay, ay ga borey bay kaŋ ay n'i suuba, amma hala *Citaaboo ŋennoo ma tabati kaŋ nee: «Bora kaŋ ga ŋaa ay bande bere ay ga k'ay tafa.» ¹⁹ Za sohō ay g'a har war se za woo mana tee, hala waati kaŋ a tee, war ma naanay kaŋ agay ti «a ga bara». ²⁰ Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, boro kaŋ na diyaa dii kaŋ ay g'a sanba, bora n'ay dii. Boro kaŋ n'ay dii, a na bora kaŋ n'ay sanba dii.»

Isa bayrandi kaŋ nga taalibi foo ga kaa ka nga nondi

(Matiyu 26.20–25; Marku 14.17–21; Luka 22.21–23)

²¹ Kaŋ Isa na hayey wey har ka ben, binoo maray, a nee kaaray: «Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, war affoo g'ay nondi.» ²² Taalibey na cere guna-guna, i si bay boro kaŋ ga a goo. ²³ Nga taalibey affoo, woo kaŋ Isa ga baŋ'a, goo ŋaadogoo ra Isa gandey here. ²⁴ Simoŋ Piyer na kabe ka ŋelaŋ a se a ma hāa boro kaŋ ga Isa goo. ²⁵ Taaliboo din bere Isa gandey here, a nee a se: «Ay Koyoo, may no?» ²⁶ Isa zaabi ka nee: «Bora ti woo kaŋ se ay ga takula dunba sufa k'a noo.» Kaŋ a na dunboo sufa, a n'a [zaa k'a] noo Žudas, Simoŋ Iskariyot iz'aroo se. ²⁷ Za takulaa dunboo nondi, nga no Ibilisi huru Žudas ra. Isa nee a se: «Hayaa kaŋ n'g'a tee, a tee nda cahāyan.» ²⁸ Woo, borey kul kaŋ goo ŋaadogoo ra mana faham haya kaŋ se a na woo har a se. ²⁹ Haya kaŋ se Žudas ti nooroo talfikaa, woo se boro fooyan ga hongu kaŋ Isa nka nee a se kaŋ a ma koy hayey day kaŋ ga ngi ga too jingaroo se, wala a nka nee a se kaŋ a ma misikiiney noo haya. ³⁰ A na takulaa dunboo taa, a fatta dogoo din da. Cijinoo too.

^w13.1 *hala nongu kaŋ ga a si bisa*, Grek ŋenni ra, almaganaa faa ti *hala benantaa ga*.

^y13.18 Zabur 41.10.

Yaamar taaga

³¹ Waatoo kaŋ Žudas fatta, Isa nee: «Sohō *Boro-iz'aroo jeerandi, Irkoy jeerandi a ra. ³² [Nda Irkoy jeerandi a ra,] Irkoy mo g'a jeerandi nga boŋ ra, a g'a jeerandi sohō da. ³³ Ay zankey, ay goo war bande alwaati kayna koyne. War g'ay ceeci, de sanda takaa kaŋ nda ay n'a har Alyahuudey se ka nee: «Nongoo kaŋ ra ay ga koy, war si hin ka koy a ra», war mo ay g'a har war se sohō. ³⁴ Ay ga war noo yaamar taaga kaŋ ti war ma baa cere sanda takaa kaŋ nda ay baa war, war mo ma baa cere. ³⁵ Woo ra borey kul ga bay kaŋ ay taalibey ti war, nda war goo nda baji cere se.»

Isa bayrandi kaŋ Piyer ga nga yankar

(Matiyu 26.31–35; Marku 14.27–31; Luka 22.31–34)

³⁶ Simoŋ Piyer nee a se: «Ay Koyoo, man ra n'ga koy?» Isa zaabi ka nee [a se]: «Nongoo kaŋ ra ay ga koy, sohō n'si hin ka hanga agay. Amma n'ga kaa ka hanga agay waati tana.» ³⁷ Piyer nee a se: «Ay Koyoo, macin se ay si hin ka hanga ni sohō da? Ay g'ay hundoo noo buuyan se ni maaganda se.» ³⁸ Isa zaabi ka nee: «N'ga ni hundoo noo buuyan se ay maaganda se? Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, šikka sii gorgaa si ciya kaŋ n'g'ay yankar cee hinza.»

Isa ti fondaay kañ ga koy Baabaa Irkoy do

14¹ Isa nee i se: «War biney masi hasara, wa naanay Irkoy², war ma naanay agay mo. ²Gorodoo boobo goo ay Baabaa Irkoy hugoo ra. Nda a gar man'ti cimi no, ay ga nee war se: «Ay ga doo hanse war se» wala? ³De waati kañ ay koy, ay ga doo hanse war se, ay ga yee kate, ay ga war zaa ay bande hala nongu kañ ra agay, ay goo, war mo ma bara a ra. ⁴Nongoo kañ ra [agay,] ay ga koy, war ga nga fondaay bay.»

⁵Toma nee a se: «Ay Koyoo, ir si nongoo bay kañ ra n'ga koy, taka foo nda ir ga nga fondaay bay?» ⁶Isa nee a se: «Agay, agay ti fondaay, nda cimoo, nda hunaroo. Boro kul si too Baabaa Irkoy do nda man'ti nda agay. ⁷Nda war n'ay bay, war g'ay Baabaa Irkoy mo bay. Za sohō war g'a bay, war dii a.»

⁸Filip nee a se: «Ay Koyoo, Baabaa Irkoy cebe ir se, a ga wasa ir se.» ⁹Isa nee a se: «Alwaatoo kul kañ ay n'a tee war bande, man'ay bay, Filip? Boro kañ dii agay, a dii Baabaa Irkoy. Taka foo n'ga nee: «Baabaa Irkoy cebe ir se?» ¹⁰Mana naanay kañ agay, ay goo Baabaa Irkoy ra, Baabaa Irkoy goo ay ra? Šenney wey kañ ay g'i har war se, ay s'i har nda ay boñ. Baabaa Irkoy kañ ga duumi ay ra no ma nga teegoyey tee. ¹¹Wa naanay agay kañ ay goo Baabaa Irkoy ra, Baabaa Irkoy mo goo ay ra, wala war ma naanay teegoyey wey sabbu se. ¹²Nda cimi, cimoo ne kañ ay g'a har war se, boro kañ ga naanay agay, teegoyey mo kañ ay g'i tee, a g'i tee. Koyne mo a ga hayayan tee kañ bisa wey, zama agay, ay ga koy Baabaa Irkoy do, ¹³de mo haya kul kañ war n'a ŋaaray ay mañpoo ga, ay g'a tee, hala Baabaa Irkoy ma jeerandi *Iz'aroo ra. ¹⁴Nda war na haya wiri ay ga ay mañpoo ga, agay, ay g'a tee.»

Isa na allaahidu noo kañ Hundi Henanantaa ga kaa

¹⁵«Nda war ga baa agay, war g'ay yaamarey dii. ¹⁶De agay, ay ga Baabaa Irkoy ŋaaray a ma war noo Faabakaw tana hala a ma cindi war bande abada. ¹⁷Nga ti *Hundi cimikoynoo kañ aduñna si hin ka duu a, zama a si dii a, a s'a bay. War, war g'a bay, zama a cindi war bande, a ga kaa ka bara war ra. ¹⁸Ay si war nañ sanda alyatimyan, ay goo kaa war do. ¹⁹Ne nda kayna aduñna si dii agay koyne, amma war, war ga dii agay, zama agay, ay ga huna, war mo, war ga huna. ²⁰Hanoo din, war ga bay kañ ay goo ay Baabaa Irkoy ra, de war, war goo ay ra, agay, ay goo war ra.

²¹Boro kañ kone ay yaamarey goo, de a n'i dii, nga no ma baa agay. Boro kañ ga baa agay, ay Baabaa Irkoy ga baa boraa, ay ga bag'a, de agay hunday g'ay boñ bayrandi a se.»

²²Žud kañ man'ti Iskariyot nee a se: «Ay Koyoo, macin se ir se n'ga baa ma ni boñ bayrandi, amma man'ti aduñna se?» ²³Isa zaabi ka nee a se: «Boro kañ ga baa agay, a g'ay šennoo dii. Ay Baabaa Irkoy ga bag'a. Ir ga koy a do, ir ga gorodoo tee a do. ²⁴Boro kañ si baa agay, a s'ay šenney dii. Šennoo kañ war ga maar'a, man'ti agay wane nda a, amma Baabaa Irkoy kañ n'ay sanba wane nda a.

²⁵Ay na hayey wey har war se kañ ay cindi war bande. ²⁶Faabakaa kañ ti *Hundi Henanantaa kañ Baabaa Irkoy g'a sanba ay mañpoo ga, nga, a ga haya kul cawandi war se. A ga war hongandi haya kul kañ [agay,] ay n'a har war se.

²⁷Ay ga alaafiyaa cindandi war bande, ay ga war noo ag'alaafiyaa. Man'ti takaa kañ nda aduñna g'a noo nda agay, ay g'a noo war se. War biney masi hasara, i masi jiti. ²⁸War maa kañ agay, ay nee war se: «Ay ga koy, de ay goo kaa war do.» Nda a gar war ga baa agay, war ga ŋaali nda kañ ay ga koy Baabaa Irkoy do, zama Baabaa Irkoy bisa agay. ²⁹Sohō ay na woo har war se za a mana tee, hala waati kañ a tee, war ma naanay. ³⁰Ay si šenni boobo har war bande koyne, zama aduñna

²14.1 wa naanay Irkoy, Grek Šenni ra, almaganaa faa ti war ga naanay Irkoy.

boŋkoynoo goo kaa. A sii nda ay ga hini kul. ³¹ Amma kala aduŋna ma bay kaŋ ay ga baa Baabaa Irkoy, ay ga goy nda sanda takaa kaŋ nda a n'ay yaamar. Wa tun, ir ma hun ne.»

Isa ti alanebnaa cimoo

15¹ «Agay, agay ti *alanebnaa cimoo, ay Baabaa Irkoy ti alaneb faaroo beerikaa. ²Tuuri kabe kul kaḅ ay ga kaḅ si ize tee, a g'a dunbu, amma wey kaḅ ga ize tee, a g'i henanandi hala i ma ize tee ka tonton. ³War, war henan ka ben ūennoo kaḅ ay n'a har war se maaganda se. ⁴Wa duumi ay ra, agay, ay ga duumi war ra. Takaa kaḅ nda tuuri kabe si hin ka ize tee nda nga boḅ, nda man'ti a mma duumi alanebnaḅoo ga, takaa din da war mo, sanda tuuri kabe war si hin ka ize kul tee^z nda man'ti war nka duumi ay ra. ⁵Agay, agay ti alanebnaḅoo, war, war ti kabey. Boro kaḅ duumi ay ra, agay, ay ga duumi a ra, a ga ize boobo tee^a sanda tuuri kabe, zama bila agay war si hin ka haya kul tee. ⁶Boro kaḅ si duumi ay ra ga warrandi taray, a ga kogu sanda tuuri kabe, woo banda ga, tuuri kabey ga margandi ka warrandi nuune ra, de i ga ton. ⁷Nda war duumi ay ra, ay ūennay duumi war ra, wa haya ḅaaray kaḅ war ga baa, a ga teendi war se. ⁸Woo ra ay Baabaa Irkoy ga jeerandi: war ma ize boobo tee^b sanda tuuri kabe, war ma tee ay taalibey. ⁹Takaa kaḅ nda Baabaa Irkoy baḅ'ay, takaa din da nda agay mo baa war. Wa duumi ay baḅoo ra. ¹⁰Nda war g'ay yaamarey dii, war duumi ay baḅoo ra sanda takaa kaḅ nda ay n'ay Baabaa Irkoy yaamarey dii, de ay duumi nga baḅoo ra.

¹¹Ay na hayey wey har war se hala ay naaloo ma bara war ra, haya kul mas'a gaza. ¹²Ay yaamaroo ne: war ma baa cere sanda takaa kaḅ nda ay baa war. ¹³Baji beeri sii no kaḅ bisa boro ma nga hundoo noo buuyan se nga cerey maaganda. ¹⁴Ay cerey ti war nda war ga hayey tee kaḅ ay g'i ka war yaamar. ¹⁵Ay si nee war se tam koyne, zama tam si hayaa bay kaḅ nga koyoo g'a tee. Ay nee war se ay cerey, zama haya kul kaḅ ay maar'a ay Baabaa Irkoy do, ay n'a bayrandi war se. ¹⁶Man'ti war k'ay suuba, amma agay ka war suuba ka war daḅ hala war ma koy, war ma hin ka izeyaḅ tee^c sanda tuuri kabe, war izey ma duumi hala haya kaḅ war n'a wiri Baabaa Irkoy ga ay maḅoo ga, a m'a noo war se. ¹⁷Hayey wey nda ay na war yaamar hala war ma baa cere.»

Aduḅna konna Isa nda nga ganakey

¹⁸«Nda aduḅna konna war, war ma bay kaḅ agay no a jin ka konna agay. ¹⁹Nda a gar aduḅna wane nda war, aduḅna ga baa borey kaḅ ti nga wane, amma zama a si war may, de mo ay na war suuba ka war kaa a game, woo se a ga konna war. ²⁰Wa hongu ūennoo kaḅ ay n'a har war se kaḅ ti: «Tam si bisa nga koyoo.» Nda i n'ay gurzugay, i ga war mo gurzugay, nda i n'ay ūennoo dii, i ga war mo ūennoo dii. ²¹Amma wey kul i g'i tee war se ay maḅoo sabbu se, zama i si bora bay kaḅ n'ay sanba. ²²Nda a gar ya nka mana kaa ka ūelaḅ i se, i si duu zunubu. Sohō i si duu kobay ka nee ngi mana zunubu tee. ²³Boro kaḅ konna agay, konna ay Baabaa Irkoy mo. ²⁴Nda a gar ya nka mana teegoyey tee i jine kaḅ boro kul man'ti tee, i si duu zunubu. Sohō i dii ey, de i konna agay nda ay Baabaa Irkoy. ²⁵Amma woo tee hala ūennoo kaḅ hantumandi ngi *aūariyaa ra ma tabati kaḅ nee: «I konna agay bila addalil.»^d

²⁶Waati kaḅ Faabakaa kaa kaḅ ay g'a sanba war se ka hun Baabaa Irkoy do, nga ti *Hundi cimikoynoo kaḅ ga hun Baabaa Irkoy do, a ga seedetaray tee ay ga. ²⁷War mo, war ga tee seede, zama za ūintinoo ga, war goo ay bande.»

^z15.4 ka ize tee man'ti kala haya kaḅ boro g'a tee Irkoy maaganda se.

^a15.5 Sorro 4to.

^b15.8 Sorro 4to.

^c15.16 Sorro 4to.

^d15.25 Zabur 35.19; 69.5.

16¹ «Ay na hayey wey har war se hala war masi koy naanay naŋ. ²I ga war kaa ngi *margahukey ra, de mo waati ga kaa kaŋ boro kul kaŋ na war wii ga hongu nga nka Irkoy gana. ³I ga wey tee, zama i man'ay Baabaa Irkoy bay, i man'ay bay. ⁴Amma ya nka wey har war se hala waati kaŋ ngi waatoo kaa, war ma hongu kaŋ agay, ay n'i har war se. Hayey wey, ya n'i har war se za ūintinoo ga, zama ay goo war bande.»

Hayey kaŋ Faabakaa g'i tee

⁵ «Sohō ay ga koy bora do kaŋ n'ay sanba, boro kul s'ay hāa war ra ka nee: «Man ra n'ga koy?» ⁶Amma kaŋ se ay na woo har, nga se war biney hanse ka maray. ⁷Agay, ay ga cimoo har war se: A baa war se ya koy, zama nda ay mana koy, Faabakaa si kaa war do, amma nda ay koy, ay g'a sanba war do. ⁸Waati kaŋ a kaa, a ga aduŋŋa layboo cebe a se haya kaŋ ti zunubu here, haya kaŋ ti ūerretaray here, nda haya kaŋ ti ciitoo here. ⁹Haya kaŋ ti zunubu here, zama i mana naanay agay. ¹⁰Haya kaŋ ti ūerretaray here, zama ay ga koy Baabaa Irkoy do, de mo war si dii agay koyne. ¹¹Haya kaŋ ti ciitoo here, zama aduŋŋa boŋkoynoo ciitandi.

¹²Haya booboyan goo ay kone kaŋ ay ga baa y'i bayrandi war se, amma war si hin k'i dii sohō da. ¹³Waati kaŋ a kaa, nga, *Hundi cimikoynoo, a ga war gongu cimoo kul ra, zama a si ūelaŋ nga boŋ ga, amma a ga hayaa har kaŋ a maar'a, de a ga hayey har war se kaŋ ga kaa ka kaa. ¹⁴A g'ay jeerandi, zama a ga hayaa zaa kaŋ ti agay wane k'a bayrandi war se. ¹⁵Haya kul kaŋ ti Baabaa Irkoy wane, agay wane, woo se ay ga nee kaŋ a ga hayaa zaa kaŋ ti agay wane k'a bayrandi war se.»

Binemarayyanoo ga bere ka tee jaali

¹⁶ «Ne nda kayna war si yee ka dii agay, ne nda kayna koyne, war ga dii agay.» ¹⁷Nga taalibey ra, affooyan nee cere se: «Macin no a ga baa k'a har ir se: «Ne nda kayna war si yee ka dii agay, ne nda kayna koyne, war ga dii agay?» Macin no a ga baa k'a har kaŋ a nee: «Zama ya mma koy Baabaa Irkoy do?»» ¹⁸I nee mo: «Macin no a ga baa k'a har [kaŋ a nee]: «Ne nda kayna?» Ir si bay haya kaŋ no a ga baa ka nee.» ¹⁹Isa bay kaŋ i mma baa i ma nga hāa, a nee i se: «War ga cere hāa nda hayaa kaŋ ay n'a har ka nee: «Ne nda kayna war si yee ka dii agay, ne nda kayna koyne, war ga dii agay.» ²⁰Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, war ga kaa ka hēe ka wooyo, de aduŋŋa ga jaali. War, war biney ga kaa ka maray, amma war binemarayyanoo ga bere ka tee jaali. ²¹Waati kaŋ woy ga duu nga boŋ, binemarayyan ga tee a se, zama nga waatoo ka kaa. Waati kaŋ a na zankaa daŋ aduŋŋa ra, a si yee ka hongu nga zaraboo, jaaloo maaganda se, zama adamize foo kaa aduŋŋa ra. ²²Takaa din da, war mo, war biney ga maray sohō da, amma ay ga kaa ka dii war koyne, de war biney ga jaali, de war jaaloo, boro kul s'a kaa war ra.

²³Hanoo din, war s'ay hāa nda haya kul. Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har war se, haya kaŋ war n'a ŋaaray Baabaa Irkoy ga ay maapoo ga, a g'a noo war se. ²⁴Hala sohō war mana haya kul ŋaaray ay maapoo ga. Wa ŋaaray, war ga duu hala haya kul masi war jaaloo gaza.»

Isa duu aduŋŋa ga hinay

²⁵ «Ay na wey har war se nda filla yaasayanteyan. Waatoo ga kaa kaŋ ay si yee ka ūelaŋ war se nda filla yaasayanteyan, amma ay ga ūelaŋ war se kaaray Baabaa Irkoy ga. ²⁶Hanoo din, war ga ŋaaray ay maapoo ga, ay si nee war se kaŋ ay ga Baabaa Irkoy ŋaaray war se, ²⁷zama Baabaa Irkoy hunday ga baa war, zama war baa agay, de mo war, war naanay kaŋ agay, ay mana hun kala Irkoy do. ²⁸Ay hun Baabaa Irkoy do ka kaa aduŋŋa ra, ay ga yee ka hun aduŋŋa ra ka koy Baabaa Irkoy do.» ²⁹Nga taalibey nee a se: «Nga ne, sohō n'ga ūelaŋ kaaray, de n'si haya kul har

nda filla yaasayante. ³⁰ Sohō ir bay kaŋ n'ga haya kul bay, a si too boro kul ma ni hāa, woo se ir ga naanay kaŋ Irkoy do ni hun.» ³¹ Isa zaabi ka nee i se: «War ga naanay sohō? ³² Nga ne, waatoo goo kaa, de mo waatoo kaa ka ben kaŋ ra war ga say-say, boro foo kul ga koy nga do, de war g'ay naŋ agay hinne, amma man'ti agay hinne no, zama Baabaa Irkoy goo ay bande. ³³ Ay na wey har war se hala ay bande war ma duu alaafiyaa. War ga zarabi aduŋŋa ra, amma wa bine tee, agay, ay duu aduŋŋa ga hinay.»

Isa na Irkoy ɲaaray nga boŋ se

17¹ Kaŋ Isa na hayey wey har, a na nga boŋoo jer ka beenaa guna, a nee: «Baaba Irkoy, waatoo kaa. Ni *Iz'aroo daržandi hala a ma ni daržaa cebe, ² sanda takaa kaŋ nda n'n'a noo hini hundikoyi ni kul ga, hala borey kul kaŋ n'n'i noo a se, a m'i noo hunayan abadantaa. ³ Hunayan abadantaa man'ti kala, i ma ni bay, ni, Irkoy follokaa cimikoynoo nda bora kaŋ n'n'a sanba kaŋ ti Isa *Almasihu. ⁴ Ay na ni daržaa cebe laboo ga. Ay na goyoo benandi kaŋ n'n'a noo ya ne y'a tee. ⁵ Sohō ni, Baaba Irkoy, ay daržandi ni hunday jeroo ga nda daržaa kaŋ cindi ya ne ni jere za aduɲɲa mana tee.»

⁶ «Ay na ni maapoo bayrandi borey se kaŋ n'n'i noo ya ne aduɲɲa ra. Ni wane nda ey, amma n'n'i noo ya ne, i na ni šennoo dii. ⁷ Sohō i bay kaŋ hayaa kul kaŋ n'n'a noo ya ne mana hun kala ni do. ⁸ Zama ay na šenney har i se kaŋ n'n'i har ya ne, i n'i dii, i bay nda cimi kaŋ ni do ay hun, de i naanay kaŋ ni k'ay sanba.

Isa na Irkoy ɲaaray nga taalibey se

⁹ Ngi se agay, ay ga ɲaaray, man'ti aduɲɲa se ay ga ɲaaray, amma borey kaŋ n'n'i noo ya ne se, zama ni wane nda ey. ¹⁰ De mo haya kul kaŋ goo ay kone ti ni wane, haya kaŋ goo ma ne ti agay wane, de i n'ay jeerandi. ¹¹ Ay si cindi aduɲɲa ra koyne, ngi, i goo aduɲɲa ra, agay, ay goo ma koy ni do. Baabaa Irkoy henanantaa, m'i hawgay ni maapoo kaŋ n'n'a noo ya ne maaganda se hala i ma tee affoo, takaa kaŋ nda agay nda ni ti affoo. ¹² Waatoo kaŋ ay goo i bande, ay n'i gaabu ni maapoo kaŋ n'n'a noo ya ne maaganda se. Ay n'i hawgay, ba affoo mana dere i ra, nda man'ti halacintaa hala *Citaaboo šennoo ma tabati.^e ¹³ Sohō ay goo ma koy ni do, ay ga woo har aduɲɲa ra hala ay ɲaaloo ma bara i ra, haya kul mas'a gaza. ¹⁴ Agay, ay n'i noo ni šennoo, aduɲɲa konna ey, zama a s'i may sanda takaa kaŋ nda a s'ay may. ¹⁵ Man'ti ya mma ɲaaray hala m'i daŋ aduɲɲa se jere ga, amma ya mma baa m'i hallasi boro laalaa ra kaŋ ti Ibilisi. ¹⁶ Aduɲɲa s'i may takaa kaŋ nda a s'ay may. ¹⁷ Cimoo k'i henanandi, ni šennoo, nga ti cimoo. ¹⁸ Takaa kaŋ nda n'n'ay sanba aduɲɲa ra, agay mo n'i sanba aduɲɲa ra. ¹⁹ [Agay,] ay g'ay boŋ jisandi jere ga ma ne ngi maaganda se, hala ngi mo ma jisandi jere ga ma ne nda cimi.»

Isa na Irkoy ɲaaray nga ganakey kul se

²⁰ «Man'ti ngi hinne se ay ga ɲaaray, amma borey mo se kaŋ ga naanay agay ngi šennoo sabbu se, ²¹ hala i kul ma tee affoo, sanda takaa kaŋ nda ni, Baaba Irkoy ni goo ay ra, de agay, ay goo ni ra. Ngi mo ma tee affoo ir ra, hala aduɲɲa ma naanay kaŋ ni k'ay sanba. ²² Agay, ay n'i noo daržaa kaŋ n'n'a noo ya ne, hala i ma tee affoo sanda takaa kaŋ nda ir ti affoo. ²³ Ay goo i ra, ni goo ay ra, hala i ma tee affoo ka timme, de aduɲɲa ma bay kaŋ ni k'ay sanba, de mo ni bag'ey sanda takaa kaŋ nda ni baa agay. ²⁴ Baabaa Irkoy, borey kaŋ n'n'i noo ya ne, ay si baa kala nongu kaŋ ra agay, ay goo, ngi mo ma bara ay bande hala i ma dii ay daržaa, woo kaŋ n'n'a noo ya ne, zama ni baa agay za aduɲɲa mana daara. ²⁵ Baabaa Irkoy šerrantaa, aduɲɲa mana ni bay, amma agay, ay na ni bay, de borey wey bay kaŋ ni k'ay sanba. ²⁶ Ay na ni maapoo bayrandi i se, ay ga kaa k'a bayrandi i se hala bajoo kaŋ nda ni baa agay ma bara i ra, de agay, ya bara i ra.»

Takaa kaŋ nda Isa diyandi

(Matiyu 26.47–56; Marku 14.43–50; Luka 22.47–53)

18¹ Waatoo kaŋ Isa na hayey wey har ka ben, a fatta nda nga taalibey ka koy Sederonj gooroo boŋ faa ga kaŋ ra saddinga foo goo, nga nda ey.² Žudas kaŋ g'a nondi mo ga nongoo bay, zama Isa nda nga taalibey ga doona ka cere marga no din.³ Žudas huru lakkalkawayaj kaŋ hun *sargari juwalkey jineborey nda *Fariziyeney do, nda soojey jine ka koy no din, fitillayanj, nda bundu boŋ diinanteyanj, nda wongu jinayyanj goo i kone.⁴ Isa kaŋ ga hayey kul bay kaŋ ga kaa ka duu nga, a man ka nee i se: «May no war g'a wiri?»⁵ I n'a zaabi ka nee: «Isa Nazaret bora.» Isa nee i se: «Agay ne.» Žudas kaŋ g'a nondi goo i bande.

⁶ Waatoo kaŋ Isa nee i se: «Agay ne», i yee nda banda ka kaŋ ganda.⁷ A yee koyne k'i hãa ka nee: «May no war g'a wiri?» I nee: «Isa Nazaret bora.»⁸ Isa zaabi ka nee: «Ay nee war se kaŋ agay no. Nda agay no war g'ay wiri, wa wey naŋ i ma koy.»⁹ Woo ti hala ţennoo ma tabati kaŋ ra a nee: «Borey kaŋ n'n'i noo ya ne, ba affoo mana dere ya ne.»^f

¹⁰ Simonj Piyer kaŋ kone takuba foo goo n'a hoobu ka sargari juwalkey jineboraa tamoo kar ka kabe gumaa here haŋaa dunbu. Tamoo maapoo ti Malšus.¹¹ Isa nee Piyer se: «Ni takubaa yeeti nga hugoo ra. Ay si gurzugaa potoo hayaa haŋ kaŋ Baabaa Irkoy n'a noo ya ne wala?»

I na Isa ka koy Hannu do

(Matiyu 26.57–58; Marku 14.53–54; Luka 22.54)

¹² Sooje margaroo, nda ngi boŋkoyini beeroo, nda Alyahuudey lakkalkey na Isa dii k'a haw.¹³ I n'a ka koy Hannu do jina, zama Kayif kaŋ ti *sargari juwalkey jineboraa jiiroo din, nga wandoo baabaa no.¹⁴ Kayif ti bora kaŋ bay ka Alyahuudey hoyray ka nee: «Boro folloku ma buu jamaa dogoo ra baa.»^g

Piyer na Isa yankar

(Matiyu 26.69–70; Marku 14.66–68; Luka 22.55–57)

¹⁵ A gar, Simonj Piyer nda taalibi foo hanga Isa. Taaliboo din, *sargari juwalkey jineboraa g'a bay, a huru Isa bande sargari juwalkey jineboraa batumaa ra.¹⁶ Amma Piyer goo ma kay taray, hugoo mijoo jeroo ga. Taalibi faa kaŋ sargari juwalkey jineboraa g'a bay fatta ka ţelanj woyoo kaŋ ga hugoo mijoo hawgay se ka Piyer hurandi.¹⁷ Koŋŋaa kaŋ ga hugoo mijoo hawgay nee Piyer se: «Ni mo, ni goo aroo woo taalibey ra wala?» A nee: «Ay sii i ra.»¹⁸ Tamey nda lakkalkey goo ma kay no din, i na nuune diinandi ka cankan, zama hargu goo. Piyer goo i ra, a ga kay ka cankan.

Isa daŋandi sargari juwalkey jineboraa jine

(Matiyu 26.59–66; Marku 14.55–64; Luka 22.66–71)

¹⁹ *Sargari juwalkey jineboraa na Isa hãa nga taalibey nda nga cawandoo ga.²⁰ Isa n'a zaabi ka nee: «Agay, ay ţelanj kaaray aduŋŋa se. Waati kul ay ga cawandi *margahugoo nda Irkoy *hugu beeroo kaŋ ra Alyahuudey ga cere marga, de mo ya na haya kul har tuguyan ra.²¹ Macin se n'g'ay hãa? Borey hãa kaŋ maa hayaa kaŋ ay n'a har. Nga ne, ngi, i ga hayey bay kaŋ ay n'i har.»²² Ţenney wey ga, lakkalkaw foo kaŋ goo no na Isa saŋ ka nee: «Takaa woo nda n'ga tuuru sargari juwalkey jineboraa se?»²³ Isa n'a zaabi ka nee: «Nda ay mana ţelanj ka boori, haya laalaa cebe ya ne

^f18.9 Zamnaa 6.39; 17.12.

^g18.14 Zamnaa 11.49–50.

kaŋ ay n'a har, nda ay ŧelaŋ ka boori, macin se n'g'ay kar?»²⁴ Woo banda ga, Hannu n'a sanba a ga hawa sargari juwalkey jineboraa Kayif do.

Piyer yee ka Isa yankar

(*Matiyu 26.71–75; Marku 14.69–72; Luka 22.58–62*)

²⁵ Simoŋ Piyer goo ma kay no din a ga cankan. I nee a se: «Ni mo, ni goo nga taalibey ra wala?» A n'a yankar ka nee: «Ay sii i ra.»²⁶ *Sargari juwalkey jineboraa tamey affoo kaŋ ti bora a kaŋ Piyer na haŋaa dunbu boro, nee a se: «Ya na dii ni a bande saddinja a ra wala?»²⁷ Piyer yee koyne k'a yankar, dogoo din da gorgaa ciya.

I na Isa ka koy gofornar Pilat do

(*Matiyu 27.1–2, 11–14; Marku 15.1–5; Luka 23.1–5*)

²⁸ I na Isa ka hun Kayif do ka koy goforneroo tuujidogoo ra. Subbaahi tayaa no. Ngi hunday mana huru goforneroo batumaa ra hala ngi masi ŋiibi, de ngi ma hin ka *Borcintaraa jingaroo ŋaayanoo ŋaa. ²⁹ *Pilat fatta taray ka koy i do ka nee: «Macin no war nee aroo woo n'a tee?» ³⁰ I n'a zaabi ka nee: «Nda a gar woo man'ti goy futu teekaw, ir si kate a ni do.» ³¹ Woo ga, Pilat nee i se: «W'a dii war hunday, war m'a ciiti nda war *aŧariyaa.» Alyahuudey nee a se: «Ir sii nda fondo ka boro wii.» ³² Woo ti hala ŧennoo ma tabati kaŋ Isa n'a har ka cebe buuyanoo kaŋ nda nga ga buu.^h ³³ Pilat yee gofornar tuujidogoo ra, a na Isa cee ka nee a se: «Ni ti Alyahuudey kokoyoo wala?» ³⁴ Isa zaabi ka nee: «Ni nka woo har nda ni boŋ, wala boroyan ka ŧelaŋ ma ne ay ga?» ³⁵ Pilat zaabi ka nee: «Alyahuudu ti agay wala? Ni gandaa nda *sargari juwalkey jineborey na ni daŋ ay kaboo ra, macin no n'n'a tee?» ³⁶ Isa zaabi ka nee: «Ay *Laamaa, man'ti aduŋna woo wane nda a. Nda a gar ay Laamaa, aduŋna woo wane nda a, ay tamey ga wongu hala ya si huru Alyahuudey kabey ra, amma sohõ da ay Laamaa, man'ti laboo woo wane nda a.» ³⁷ Pilat nee a se: «Adiŧi kokoy ti ni?» Isa zaabi ka nee: «Ni hunday k'a har kokoy ti agay. Hayaa kaŋ se ay hayandi, hayaa kaŋ se ay kaa aduŋna ra, man'ti kala ka seedetaray tee cimoo ga. Boro kul kaŋ ti cimoo wane ga haŋajer ay ŧennoo se.» ³⁸ Pilat nee a se: «Cimoo ti macin?»

I na Isa zukandi ka nee i m'a wii

(*Matiyu 27.15–31; Marku 15.6–20; Luka 23.13–25*)

ŧennoo woo banda ga, *Pilat yee koyne ka fatta ka koy Alyahuudey do ka nee i se: «Agay, ya na dii a ga addalil kul. ³⁹ Alaada no war se, ya boro foo taŋ war se *Borcintaraa jingaroo ga. Adiŧi war ga baa ya Alyahuudey kokoyoo taŋ war se wala?» ⁴⁰ I yee koyne ka kaati ka nee: «Man'ti nga, amma Barabas.» Ka gar Barabas man'ti kala zay beeri.

^h18.32 Zamnaa 3.14; 12.32–33.

19¹Woo banda ga, Pilat daɗ kaɗ i ma Isa dii k'a barzu. ²Soojey na tuuri fita karjikoyniyaɗ tur k'i tee kokoy fuula k'a daɗ boɗoo ra. I na darbay ciray zaram daɗ a ga. ³I man a ka nee a se: «Ir ga sallam ni ga, Alyahuudey kokoyoo!» De i g'a noo sanfariyaɗ.

⁴Pilat yee koyne ka fatta ka nee Alyahuudey se: «Nga ne, ay kate a war se taray hala war ma bay kaɗ ya na duu a ga addalil kul.» ⁵Isa fatta taray, karji fuulaa nda darbay ciraa goo a ga. Pilat nee i se: «Boraa ne!» ⁶Kaɗ *sargari juwalkey jineborey nda lakkalkey dii a, i kaati ka nee: «A *kanji! A kanji *kanjandibundu ga!» Pilat nee i se: «W'a dii war hunday, war m'a kanji, zama agay, ya na duu a ga addalil.» ⁷Alyahuudey n'a zaabi ka nee: «Ir, ir goo nda *ašariyaa, ir ašariyaa ra, a mma hima ka buu, zama a na nga boɗ tee Irkoy *Iz'aroo.»

⁸Waatoɗ kaɗ Pilat maa šennoo woo, a hunbur ka tonton. ⁹A huru goforner tuujidogoo ra, a nee Isa se: «Man ra ni, n'ga hun?» Amma Isa man'a zaabi. ¹⁰Pilat nee a se: «N'si tuuru ya ne? N'si bay kaɗ ay goo nda hini ka ni taɗ, ay goo nda hini ka ni kanji?» ¹¹Isa zaabi ka nee [a se]: «N'si duu ay ga hini kul nda man'ti a nka hun ma ne beene. Woo se boraa kaɗ n'ay noo ma ne duu zunubu ka tonton.» ¹²Za waatoɗ woo, Pilat ceeci k'a taɗ. Amma Alyahuudey ga kaati ka nee: «Nda n'na woo taɗ, ni man'ti kokoy beeroo cere. Boro kul kaɗ nee kokoy ti nga cebe kaɗ kokoy beeroo iberi ti nga.» ¹³Kaɗ Pilat maa šenney wey, a na Isa ka koy taray, a goro ciitidogoo ra, nongoo ra kaɗ se i ga nee Tondi Daarantey, Ebere šenni ra Gabata.

¹⁴*Borcintaraa jingaroo soolurey zaaroo no, guuru woy cindi hinka (12) dimma ga. A nee Alyahuudey se: «War kokoyoo ne!» ¹⁵I kaati ka nee: «A ma buu! A ma buu! A kanji kanjandibundu ga!» Pilat nee i se: «Ya war kokoyoo kanji?» Sargari juwalkey jineborey zaabi ka nee: «Ir sii nda kokoy kaɗ man'ti kokoy beeroo.» ¹⁶Woo banda ga, Pilat n'a noo i se a ma kanjandi.

Isa kanjandiyanoo

(*Matiyu 27.32–44; Marku 15.21–32; Luka 23.26–43*)

I na Isa dii ka koy. ¹⁷Isa hunday ka nga *kanjandibundoo jeeje, ka fatta ka koy nongoo kaɗ se i ga nee «Boɗgaasoo dogoo», Ebere šenni ra «Golgota». ¹⁸No din ra i n'a *kanji, nga nda boro hinka, i na affoo kul daɗ Isa kabe foo here, a goo gamey ra.

¹⁹*Pilat hantum haya ga k'a daɗ kanjandibundoo ga. Hantumoo ti: «Isa Nazaret boraa, Alyahuudey kokoyoo». ²⁰Alyahuudey ra, boro boobo na hantumoo caw, zama nongoo kaɗ ra Isa kanjandi ga man koyraa. Hantumoo sii kala Ebere, nda Lateɗ, nda Grek šenni ra. ²¹Alyahuudey ra, *sargari juwalkey jineborey nee Pilat se: «Masi hantum «Alyahuudey kokoyoo», amma hantum kaɗ nga ka nee: «Agay ti Alyahuudey kokoyoo.»» ²²Pilat zaabi ka nee: «Haya kaɗ ay n'a hantum, hantumandi ka ben.»

²³Waatoɗ kaɗ soojey na Isa kanji ka ben, i na nga bankaarawey zaa k'i zamna, zamna taaci, sooje foo kul zamna foo. I na nga kaayoo mo zaa kaɗ mana taandi, šukka folloku no kaɗ i n'a kay za beene hala ganda. ²⁴I nee cere se: «Ir mas'a kottu, ir ma *alkurra kar ka dii boro kaɗ ga duu a.» Woo teendi hala *Citaaboo šennoo ma tabati kaɗ nee:

«I n'ay bankaarawey zamna,
i na alkurra kar ay darbaa ga.»ⁱ

Woo ti hayey kaɗ soojey n'i tee.

²⁵Isa kanjandibundoo jeroo ga, nga paa, nda nga paa woymaa, nda Maryama kaɗ ti Klopas wandoo, nda Maryama Magdala boraa goo ma kay. ²⁶Waatoɗ kaɗ Isa dii nga paa, taaliboo kaɗ a ga bag'a goo ma kay jeroo ga, a nee nga paa se: «ɓaɗay,

ⁱ19.24 Zabur 22.19.

ni iz'aroo ne.»²⁷ Woo banda ga, a nee taaliboo se: «Ni paa ne.» Za waatoo woo, taaliboo n'a dii nga do.

Isa buuyanoo

(*Matiyu 27.45–56; Marku 15.33–41; Luka 23.44–49*)

²⁸ Woo banda ga, Isa kaŋ ga bay kaŋ hayey kul teendi ka ben, hala *Citaaboo ţennoo ma tabati, a nee: «Ay jaw.»^j ²⁹ Jinay foo goo no kaŋ ga too nda binegar. I na zaara didiji *izopu bundu ga k'a sufa k'a too nda binegar k'a manandi mijoo ga. ³⁰ Waatoo kaŋ Isa na binegaroo taba, a nee: «Hayaa kul teendi.» Woo banda ga, a na nga boŋoo sinji, hundoo hun.

Sooje foo na Isa caraa fun

³¹ *Hunanzamzaaroo soolurey zaaroo no kaŋ ti alzumaa, hala kunturey masi koy cindi *kanjandibundey ga hunanzamzaaroo hane, haya kaŋ se hunanzamzaaroo woo man'ti kala hunanzamzaari beeri, woo se Alyahuudey wiri *Pilat ga i ma cewey kayri k'i zumandi. ³² Soojey kaa, i na ijinaa cewey kayri, nda woo kaŋ *kanjandi a bande. ³³ Kaŋ i kaa Isa ga, kaŋ i dii a buu ka ben, i mana cewey kayri. ³⁴ Amma soojey affoo n'a hay nda yaaji caraa ra, dogoo din da kuri nda hari doo. ³⁵ Bora a kaŋ dii a ka seedetaray tee, nga seedetaraa ti cimi, bora a din ga bay kaŋ cimi no nga g'a har, hala war mo, war ma naanay. ³⁶ Woo teendi hala *Citaaboo ţennoo ma tabati kaŋ nee: «Nga birey, ba affoo mana kayri.»^k ³⁷ Citaaboo ţenni foo nee koyne: «I ga bora a guna kaŋ i n'a fun.»^l

Isa daŋandi saaraa ra

(*Matiyu 27.57–61; Marku 15.42–47; Luka 23.50–56*)

³⁸ Woo banda ga, Isufi Arimate koyraa boro kaŋ ti Isa taalibi, amma tuguyan ra Alyahuudey hunburay se, wiri *Pilat ga nga ma Isa kunturoo zumandi. Pilat yadda. Isufi kaa, a na kunturoo zumandi. ³⁹ Nikodem mo kaa kaŋ cee jinaa a koy Isa do cijin here. A kate nga bande *mir kaŋ i n'a paami nda *alowe, i ga too kilo waranza (30) cine. ⁴⁰ I na Isa kunturoo zaa k'a didiji nda kasance, ka jii hew kaanayaŋ daŋ a ga, sanda takaa kaŋ Alyahuudey alaadaa g'a tee suturayan ra. ⁴¹ Woo gar, saddiŋa foo goo nongoo kaŋ ra a *kanjandi. Saddiŋaa din ra *saaray taaga foo goo no kaŋ ra boro mana bay ka jisandi. ⁴² No din ra i na Isa jiisi, zama saaraa ga man, Alyahuudey *hunanzamzaaroo soolurey zaaroo maaganda se.

^j19.28 Zabur 69.22.

^k19.36 Fattaroo 12.46; Kabuyaney 9.12; Zabur 34.21.

^l19.37 Zakariya 12.10.

Saaray koonoo šennoo

(Matiyu 28.1–8; Marku 16.1–8; Luka 24.1–12)

20¹ Jirbiyyaa zaari jinaa kaŋ ti alhadoo, Maryama Magdala bora a koy *saaraa do za subbaahi tayaa kaŋ kubay goo, a dii kaŋ tondoo kaŋ ga saaraa mijoo daabu hun a ga. ²A zuru ka koy Simoŋ Piyer nda taaliboo kaŋ Isa ga bag'a do ka nee i se: «I n'ir Koyoo zaa saaraa ra, de mo ir si bay nongu kaŋ ra i n'a daŋ.»

³Piyeer nda taalibi faa fatta ka koy saaraa do. ⁴Ngi boro hinkaa zuru cere bande, taalibi faa zuru ka bisa Piyeer, de a n'a jin ka too saaraa do. ⁵A gunguma ka fuuni, a dii kaŋ kasancaa jisandi, amma a mana huru. ⁶Simoŋ Piyeer kaŋ goo dumaa ga kaa. A huru saaraa ra, a dii kaŋ kasancaa jisandi ⁷nda šukkaa kaŋ bay ka bara Isa boŋoo ga, a mana jisandi kasance faa ra, amma a kunkunandi jere ga. ⁸Waatoos din taalibi faa kaŋ jin ka too saaraa do huru nga mo, a dii, a naanay. ⁹Zama hala waatoos din i mana faham *Citaaboo šennoo se kaŋ nee kaŋ Isa ga hima ka tun bukawey ra.^m ¹⁰Woo banda ga, taalibey yee ngi do.

Isa bangay Maryama Magdala bora a se

(Matiyu 28.9–10; Marku 16.9–11)

¹¹Maryama ga kay taray, *saaraa jeroo ga, a ga hēe. Kaŋ a goo ma hēe, a gunguma ka fuuni saaraa ra, ¹²de a dii almalayka hinka kaŋ ga bankaaray kaarayyan goo, i goo ma goro nongoo kaŋ ra Isa kunturoo bay ka jisandi, affoo goo boŋoo heroo ra, affaa goo cewey heroo ra. ¹³I nee a se: «Woyoo, macin se n'ga hēe?» A n'i zaabi ka nee: «I nk'ay Koyoo zaa, de mo ay si bay nongu kaŋ ra i n'a daŋ.» ¹⁴Kaŋ a na woo har kul a peli, de a dii Isa goo ma kay, amma a mana bay wala Isa no. ¹⁵Isa nee a se: «Woyoo, macin se n'ga hēe? May no n'g'a wiri?» A mma nee sadiŋaa koyoo no, a nee a se: «Ay koyoo, nda ni, ni k'a ka koy, nongoo har ya ne kaŋ ra n'n'a daŋ, ya koy a zaa.» ¹⁶Isa nee a se: «Maryama!» A peli, de a nee a se Ebere šenni ra: «Rabbuni!» – maanaa «Alfagaa». ¹⁷Isa nee a se: «Mas'ay dii, zama ya na žigi ka koy [ay] Baabaa Irkoy do jina. Amma koy ag'armey do, de ma nee i se kaŋ ay ga žigi ka koy ay Baabaa do kaŋ ti war Baabaa, ay Koyoo do kaŋ ti war Koyoo.»

¹⁸Maryama Magdala bora a koy bayrandi taalibey se ka nee i se kaŋ nga dii ir Koyoo, de a na hayey wey har nga se.

Isa bangay nga taalibey se

(Matiyu 28.16–20; Marku 16.14–18; Luka 24.36–49)

¹⁹Hanoo din hunday, jirbiyyaa zaari jinaa kaŋ ti alhadoo, alaasaroo ra, hugoo kaŋ ra taalibey goo mijey ga daaba Alyahuudey hunburay se. Isa kaa ka kay gamey ra, a nee i se: «Alaafiyyaa ma kaa war ga!» ²⁰Kaŋ a na woo har, a na nga kabey nda nga caraa cebe i se. Taalibey naali nda ir Koyoo diiroo. ²¹[Isa] nee i se koynē: «Alaafiyyaa ma kaa war ga!» Takaa kaŋ nda ay Baabaa Irkoy n'ay sanba, agay mo ga war sanba. ²²Šennoo woo banda ga, a na mijoo hewoo funsu i ga ka nee i se: «Wa dii *Hundi Henanantaa! ²³Borey kaŋ war ga ngi zunubey yaafa, i ga yaafandi, wey kaŋ war wanji ka ngi zunubey yaafa, i si yaafandi.»

Isa bangay Toma se

²⁴Toma kaŋ se i ga nee Taway, taalibi woy cindi hinkaa (12) affoo sii i bande waatoos kaŋ Isa bangay. ²⁵Taalibey cindey cindi i ga nee a se: «Ir dii ir Koyoo.» Amma a nee i se: «Nda ay mana dii nga kabey pontey dogey, nda ay man'ay kabemizoo daŋ pontey dogey ra, nda ay man'ay kaboo daŋ caraa ra, laabudda, ay si naanay.»

^m20.9 Zabur 16.10.

²⁶ Jirbi yaaha banda ga, Isa taalibey goo kunehere koyne, de Toma goo i bande. Isa kaa, hugoo mijney ga daaba, a kay gamey ra. A nee i se: «Alaafiyaa ma kaa war ga!» ²⁷ Woo banda ga, a nee Toma se: «Ni kabe-izoo daŋ ne, ay kabey guna, kate ni kaboo mo, a daŋ ay caraa ra. Masi tee boro kaŋ si naanay, amma ma naanay!» ²⁸ Toma n'a zaabi ka nee: «Ni ti ay Koyoo, ay Irkoy!» ²⁹ Isa nee a se: «Zama ni dii agay, nga se ni naanay. Borey duu gomni kaŋ mana dii agay, amma i naanay.»

Citaaboo woo hantumyanoo addaliloo

³⁰ Isa yee ka tammaasa kayfante booboyaŋ tee koyne [nga] taalibey jine kaŋ mana hantumandi citaaboo woo ra. ³¹ Hayey wey hantumandi hala war ma naanay kaŋ Isa ti *Almasihu, Irkoy *Iz'aroo, de nda war naanay, war ma duu nga maapoo ra hunayan.

Isa bangay taalibi iyee se

21 ¹Woo banda ga, Isa bangay koyne taalibey se Tiberiyad isabangoo jeroo ga. Takaa ne kaŋ nda a bangay: ²Simonj Piyer, nda Toma kaŋ se i ga nee Taway, nda Nataniyel kaŋ Kana kaŋ goo Galile boro no, nda Zebede iz'arey, nda nga taalibey boro hinka koyne goo cere bande. ³Simonj Piyer nee i se: «Ay ga koy hamiisa hoo.» I nee a se: «Ir mo, ir ga koy ni bande.» I fatta ka koy huru harihiyoo ra. Cijinoo woo, i mana baffoo dii.

⁴Subbaahi tayaa ra, Isa goo ma kay guraa ga, amma taalibey mana bay wala Isa no. ⁵Isa nee i se: «Zankey, hamiisa sii war kone?» I n'a zaabi ka nee: «Kalaa.» ⁶A nee i se: «Wa filijoo warra hiyoo caraw gumaa here, war ga duu.» I n'a warra, i mana hin k'a cendi koyne, hamiisaa booboyanoo maaganda se. ⁷Taaliboo kaŋ Isa ga bag'a nee Piyer se: «Ir Koyoo no!» Za Simonj Piyer maa kaŋ ir Koyoo no, a na nga kaayoo daŋ, zama gaa koonu no a goo, de a na nga boŋ cetaw isabangoo ra. ⁸Taalibey cindey kaa nda hiyoo, i na filijoo kaŋ ga too nda hamiisa kursu, zama i si mooru guraa, kabedaaru zangu hinka (200) cine bara ngi nda guraa game.

⁹Kaŋ i zunbu guraa ga, i dii denji-ciray kaŋ hamiisa goo a boŋ nda takula. ¹⁰Isa nee i se: «Wa kate hamiisawey ra kaŋ war ne k'i dii.» ¹¹Simonj Piyer huru hiyoo ra ka filijoo cendi kate guraa ga, a ga too nda hamiisa beeri zangu nda woysuu cindi hinza (153). Woo kul kaŋ duwandi, filijoo mana kottu. ¹²Isa nee i se: «Wa kaa ka ŋaa.» Taalibey ba affoo mana yadda k'a hãa ka nee: «May ti ni?» Zama i ga bay kaŋ ir Koyoo no. ¹³Isa man, a na takulaa zaa k'i noo, hamiisaa mo takaa din da. ¹⁴Cee hinzantoo ti woo kaŋ Isa ga nga boŋ bangandi nga taalibey se, za a tun bukawey ra banda ga.

Isa nda Piyer faajikaaraa

¹⁵Waatoo kaŋ i ŋaa ka ben, Isa nee Simonj Piyer se: «Simonj, Yehiyaⁿ iz'aroo, n'ga baa agay ka bisa borey wey wala?» A nee a se: «Ayyo, ay Koyoo, ni, n'ga bay kaŋ ay ga baa ni.» Isa nee a se: «Ay feeji-izey kur!» ¹⁶Cee hinkantoo, a nee koyne: «Simonj, Yehiya iz'aroo, n'ga baa agay wala?» A nee a se: «Ayyo, ay Koyoo, ni, n'ga bay kaŋ ay ga baa ni.» Isa nee a se: «Tee ay feejey kurkaa.» ¹⁷A nee a se cee hinzantoo ra: «Simonj, Yehiya iz'aroo, n'ga baa agay wala?» Piyer binoo maray kaŋ hala cee hinza a ga nee nga se: «N'ga baa agay wala?» A nee a se: «Ay Koyoo, ni, n'ga haya kul bay, n'ga bay kaŋ ay ga baa ni.» [Isa] nee a se: «Ay feejey kur.» ¹⁸Nda cimi, cimoo ne kaŋ ay g'a har ma ne, waatoo kaŋ n'ga zanka, n'ga ni gamoo haw nda ni boŋ, n'ga koy nongu kaŋ ra ni baa. Amma waati kaŋ ni žen, n'ga ni kabey šerre, de boroyan ga ni gamoo haw, i ga ni ka koy nongu kaŋ n'si baa ra.» ¹⁹A nka woo har ka cebe buuyanoo kaŋ nda Piyer ga kaa ka Irkoy jeerandi. Kaŋ a šelanj ka ben, a nee a se: «Hanga agay.»

Isa nda taaliboo kaŋ a ga bag'a faajikaaraa

²⁰Piyer ŋeli, de a ga dii taaliboo kaŋ Isa ga bag'a goo ma kaa ngi bande, bora a kaŋ hawraa waati a bere Isa gandey here ka nee a se: «Ay Koyoo, may ma ni nondi?»^J ²¹Kaŋ Piyer ga dii a, a nee Isa se: «De woo, ay Koyoo, macin no ma kaa ka tee a ga?» ²²Isa nee a se: «Nda ay baa a ma cindi hala ya kaa, ni baa foo? Ni, hanga agay.» ²³Woo ga, šennoo dira armey game kaŋ taaliboo din si buu. Ka gar Isa mana nee a se kaŋ a si buu, amma a nka nee: «Nda ay baa, a ma cindi hala ya kaa, [ni baa foo?]

ⁿ21.15–17 Zamnaa 1.42; Matiyu 16.17.

^J21.20 Zamnaa 13.25.

Isa na haya booboyan tee kan mana hantumandi

²⁴ Taaliboo din no ma hayey wey seedetaraa too, nga k'i hantum. Ir ga bay mo kan nga seedetaraa ti cimi.

²⁵ Haya booboyan goo no kan Isa n'i tee koyne. Nda i n'i fesufesu k'i hantum affoofoo, ay si tammahã wala ba adunna ga hin ka citaabey zaa kan ra i ga hantumandi.